

Slovenski čebelar

št. 3

letnik CXVI – marec 2014

ISSN 0350-4697

Vpliv žledoloma v gozdovih na medenje

Kako bomo zatirali varoje v letu 2014?

**Prvo znanstveno posvetovanje v
spomin na dr. Janeza Poklukarja**

ČEBELARSTVO MARKO DEBEVEC

ČUŽA 7, 1360 VRHNIKA

tel.: (01) 755 12 82

faks: (01) 755 73 52

apis.md@siol.net

APIS M&D®

Delovni čas:
ob delavnikih 9.00–12.00
16.00–18.00
ob sobotah 9.00–12.00

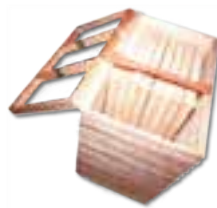
10-SATNI AŽ-PANJI

TRIETAŽNI AŽ-PANJI

PREDELAVA VOSKA V
SATNICE
SAMO 0,95 €/KG

SATNIKI:
AŽ-VRTAN,
LEPLJEN, ZBIT
LR-STANDARD LR 2/3

PRAŠILČEK
AŽ 5- IN 7-SATNI

- Naročeno blago pošljemo tudi po hitri paketni pošti (z izjemo lomljivih izdelkov).
- Prekuhava voščin brez medu in cvetnega prahu v zaprtih plastičnih vrečah do 31. 3. 2014.
- Po izjemno nizki ceni vam iz vašega voska izdelamo satnice – 0,95 eur/kg.
- Vosek steriliziramo pri 125 °C. ■ Odkupujemo vosek do 5,50 eur/kg.
- Z veljavno čebelarstvo izkaznico priznamo 4 % popust pri nakupu v vrednosti več kot 50 € (z izjemo izdelkov, ki so v akciji). Popusti se med seboj ne seštevajo.

GRELNIKI
ZA MED 187 €

KAKOVOSTNA RSF-POSODA
IN TOČILA

STANDARDNI LR-PANJ IN
DVOTRETINJSKI LR-PANJ

RSF-ŽICA ZA SATNIKE
250 g 4,8 €,
250 g CINK 2,5 €

KAKOVOSTNE POGAČE STIMULANS

- Panji so izdelani natančno in kakovostno.
- Uporabljamo vodoodporne materiale in lepila.
- Kakovostna izdelava po ugodni ceni.

Cenjene stranke obveščamo, da smo se preselili
na Opekarsko 16 na Vrhniki.

UVODNIK

Spoštovane čebelarke in cenjeni čebelarji!

Slovenski čebelar (SČ) je glasilo ČZS, v katerem lahko čebelarji vsak mesec prebirajo strokovne, informativne, društvene in oglasne vsebine. Glede na to je

torej – poleg spletne strani – osrednji medij slovenskih čebelarjev. Za izdajanje skrbi urednik skupaj z uredniškim odborom, ki ga na predlog predsednika imenuje upravni odbor ČZS. Zato je prav, da upravni odbor na svojih sejah od časa do časa obravnava tudi vprašanja, povezana z izdajanjem SČ.

Nazadnje je upravni odbor o SČ razpravjal na seji, 9. januarja 2014. Osrednje točke razprave so bile uredniška zasnova v letu 2014, grafična prenova, format, cenik avtorskih honorarjev, cenik oglasov, osmrtnice in razmerja med posameznimi vsebinami. Poleg potrditve novih cenikov oglaševanja in honorarjev so se predlogi in sklepi nanašali predvsem na grafično zasnovo glasila (večje črke, berljive barve naslovov, večje slike in grafi) ter v zvezi s tem na (večji) format SČ.

Večjemu formatu SČ je bilo že v preteklosti namenjene precej pozornosti, vendar ta sprememba še zdaleč ni preprosta. Nazadnje so o tem govorili leta 2006, ko je bil SČ ob grafični prenovi poskusno natisnjen tudi v večjem formatu, vendar ta takrat ni bil izbran. V zvezi z večjim formatom SČ obstaja več argumentov tako ZA kot PROTI. Med argumenti ZA so npr.: večje in bolj izrazno slikovno gradivo, večje in zato lažje berljive črke, modernizacija v skladu z usmeritvami sodobnega grafičnega oblikovanja itd. Med argumenti PROTI pa so npr.: format SČ (240 mm višina x 164 mm širina) ima svojo tradicijo, SČ ni navaden časopis, možnost vezave letnikov revije in postavitve vezanih letnikov na knjižne police.

Ker v takšni razpravi ne gre brez primerjanja s podobnimi glasili, je dobro vedeti, v kakšnem formatu izhajajo ta. Stanovski organizaciji, ki sta podobni ČZS, sta tudi Ribiška zveza Slovenije ter Lovska zveza Slovenije. Obe izdajata svoji glasili: Ribič izhaja v znižanem formatu A4, Lovec pa v formatu A4. Enak format kot SČ ima mesečnik Proteus za poljudno naravoslovje, še celo nekoliko manjši pa je format revije za poljudno znanost Življenje in tehnika. Obe objavljata tudi veliko slikovnega gradiva. Večina tujih čebelarskih revij izhaja v forma-

Fotografija na naslovnici: Posledice letošnjega žledoloma, ki je močno prizadel gozdove, bomo ugotavljali še nekaj časa.

Foto: Franc Šmerc

UVODNIK

Marko Borko 77

SLOVENSKI MED 81

IZ ZNANOSTI IN PRAKSE

Mag. Andreja Kandolf Borovšak: Poročilo o rezultatih interne kontrole slovenskega medu 82

Vlado Augustin: Čebelji panji iz polistirena 85

Franc Šivic: Novice iz sveta 87

DELO ČEBELARJA

Andreja Smrdelj: Ključni mesec za razvoj čebeljih družin 89

ZDRAVJE ČEBEL

Dr. Urška Jamnikar Ciglenečki in dr. Ivan Toplak, dr. vet. med.: Ugotavljanje okužb s čebeljimi virusi pri maticah in njihovih spremljevalkah 92

Mag. Lidija Matavž, dr. vet. med.: Ta mesec sta preživetje in moč čebeljih družin odvisni od posegov čebelarja 93

Alenka Jurić, dr. vet. med.: Kako bomo zatirali varoje v letu 2014? 95

ČEBELJE PAŠE

Jure Justinek: Vpliv žledoloma v gozdovih na medenje 99

ODMEVI 101

DOGODKI IN OBVESTILA 101

OBVESTILA ČZS 104

MALI OGLASI 113

V SPOMIN 116

INDEX

EDITORIAL

Marko Borko 77

SLOVENIAN HONEY 81

FROM SCIENCE AND PRACTICAL WORK

Andreja Kandolf Borovšak, MSc: Report on the Results of Internal Control of Slovenian Honey 82

Vlado Augustin: Beehives Made of Polystyrene 85

Franc Šivic: World News 87

BEEKEEPER'S WORK

Andreja Smrdelj: The Key Month for the Development of Honeybee Colonies 89

BEE'S HEALTH

Urška Jamnikar Ciglenečki, DSc and Ivan Toplak, DSc, DVM: Detection of Infections With Bee Viruses in Queens and Their Bee Attendants 92

Lidija Matavž, MSc, DVM: The Survival and Strength of Honeybee colonies in This Month Depends on the Interventions of the Beekeeper 93

Alenka Jurić, DVM: How do we Combat Varroa Mites in 2014? 95

HONEYBEE FORAGE

Jure Justinek: Impact of Sleet in the Woods on Honeydew and Nectar Flow 99

RESPONSES 101

NEWS AND EVENTS 101

ANNOUNCEMENTS BY BEEKEEPING ASSOCIATION OF SLOVENIA 104

SMALL ADS 113

IN MEMORIAM 116

tu A4, med drugimi npr.: francoska revija *Abeilles et Fleurs*, nemške revije *Deutsche Bienen Journal*, *Imker-Technik Magazin*, *Bienenpflege*, *Die neue Bienenzucht*, *Imker Freund*, belgijska *Abeilles & Cie*, švedska *Bitidningen*, flamska *Maandblad van de Vlaamse Imkersbond*, češka revija *Včelářství*, slovaška *Včelár in madžarska *Méhészet*. Znižane ali zožane formate A4 imajo tudi avstrijska revija *Bienenaktuell*, hrvaška *Hrvatska pčela* ter ameriška revija *American Bee Journal*. Prav poseben, skoraj kvadraten pa je format (240 mm višina x 210 mm širina) španske revije *Vidaapícola*. Med čebelarstvenimi revijami imata podoben format kot SČ srbski reviji *Pčelarski žurnal* in *Pčelar* (obe sta nižji za 5 mm).*

Poleg primerjave s tujimi čebelarstvenimi revijami se je v zvezi s tem treba ozreti tudi v preteklost. Trditve, da je format SČ v vsej njegovi zgodovini enak, ni točna. Format SČ se je v preteklosti že spreminjal. Od začetka izhajanja v letu 1898 do leta 1944 (*Čebelarstveni zbornik*) je glasilo izhajalo v večjem formatu. Dimenzije vezanih letnikov so 260 mm višina x 190 mm širina, dimenzije posameznih nevezanih številka pa so bile še večje (tiskali so jih z dodatnim robom, ki so ga ob vezavi v letnike porezali). Tudi predhodnika SČ sta bila tiskana v večjem formatu (*Slovenska čebela*: 240 mm višina x 175 mm širina, *Slovenski čebelar in sadjerejec*: 250 mm višina x 170 mm širina). Zdajšnji format SČ (240 mm višina x 164 mm širina) je bil uveden v revo-

lucionarnem letu 1945. V šali bi lahko rekli, da gre za »tekovine tiskovine«.

Vendar šalo na stran. Vprašanje formata je resno vprašanje, s katerim ne želimo ločevati čebelarjev, temveč odpreti široko javno razpravo, ki se je pravzaprav že začela na januarski seji upravnega odbora. Končna odločitev o morebitnem povečanju formata SČ ne bo sprejeta enostransko in brez soglasja, temveč le ob širšem soglasju med uredniškim in upravnim odborom, izdajateljskim svetom ter seveda vodstvu ČD in čebelarjev po Sloveniji. S tem namenom smo 3. številko SČ, marec 2014, vzporedno, v nakladi 400 izvodov, izdali tudi v formatu A4. Poskusna izdaja vsebuje iste vsebine kot običajna številka, drugačni pa so format, velikost črk in grafična postavitev. Namen poskusne izdaje je primerjati, kako bi bil videti SČ, če bi povečali format. Poskusno izdajo bomo zato posredovali tako organom ČZS kot tudi vsem ČD. Nekaj izvodov si bo mogoče ogledati tudi na *ApiSloveniji 2014* v Celju. Razprava o tem bo odprta do 1. julija 2014, saj bo ta točka jeseni znova na dnevnem redu seje upravnega odbora. Svoja mnenja o tem lahko posredujete uredništvu. Iz tako izmerjenega utripa na terenu bomo sklepali, ali naj z začetkom leta 2015 povečamo format SČ. Antični modreci bi rekli: »Vox populi, vox Dei.« Odpiramo razpravo. Beseda je vaša!

Marko Borko, urednik Slovenskega čebelarja

63. občni zbor Čebelarstvene zveze Slovenije

Letošnji 63. redni občni zbor ČZS bo v soboto, 5. aprila 2014, ob 10. uri, v prostorih ČZS na Brdu pri Lukovici. Dnevni red:

1. Slovesen začetek in izvolitev delovnih organov.
2. Razglasitev prejemnikov odličij Antona Janša in podelitev.
3. Podelitev priznanj predsednika ČZS.
4. Poročilo verifikacijske komisije.
5. Sprejem sprememb in dopolnitev Pravil Čebelarstvene zveze Slovenije.
6. Poročilo o uresničitvi delovnega in finančnega načrta ČZS za leto 2013 in predsednikovo poročilo.
7. Poročilo nadzornega odbora.
8. Razprava o poročilih.
9. Sprejetje revidiranega poslovnega poročila ČZS za leto 2013.
10. Sprejetje delovnega in finančnega načrta ČZS za leto 2014.
11. Delegatska vprašanja in predlogi.

Občni zbor je najvišji organ ČZS, ki ga sestavljajo delegati članov krovne čebelarstvene organizacije. En delegat zastopa enega člana ČZS, zato je vseh dele-

gatov občnega zbora ČZS več kot 210. Posamezen delegat ima na občnem zboru pravico glasovati samo, če se ga udeležuje kot delegat oz. če ima pooblastilo društva ali zveze. Delegati morajo biti člani ČZS. Občni zbor je javen. Najpomembnejše delo občnega zbora je pregled dela ČZS v minulem letu, predvsem pa sprejetje programa dela za to leto. Želja in cilj vseh nas je dobro poslovanje ČZS, zato občni zbor ponuja prilžnost in možnost, da delegati povedo mnenje svojega društva ali zveze o delovanju ČZS ter da podajo svoje predloge za izboljšanje dela ČZS. Žal se občnega zbora vsako leto udeleži samo 120–150 delegatov, ki so po večini vedno člani enih in istih društev. Vsem tem se zahvaljujem za udeležbo in s tem za konstruktivno sodelovanje pri delovanju ČZS, hkrati pa vsa tista društva, katerih delegati se ne udeležujejo občnega zbora ČZS, prosim, da izberejo take delegate, ki se bodo občnega zbora tudi udeležili. Tako v svojem imenu kot tudi v imenu vodstva ČZS prosim društva, naj napotijo svoje delegate na letošnji občni zbor ČZS ter po svojih močeh zagotovijo, da se bodo ti tega zbora tudi v resnici udeležili. Samo skupaj, s skupnimi močmi bomo lahko uresničevali želje čebelarjev iz vse Slovenije.

Boštjan Noč, predsednik ČZS

ApiSlovenija

37. dnevi čebelarstva v Celju

Celjski sejem, 15.–16. marec 2014

Največje, že 37. srečanje čebelarjev in vseh ljubiteljev čebel v regiji! Na njem boste lahko:

- izmenjali izkušnje in znanja s čebelarskimi kolegi,
- predstavili najnovejše izdelke, pripomočke in opremo za čebelarjenje ter
- izrabili možnost ugodnih nakupov na mednarodni prodajni razstavi.

Osrednja tema sobotnega dne 37. dni čebelarstva bo »Naše čebelarstvo v tretje tisočletje«, v nedeljo pa bo osrednja strokovna tema namenjena dobrim čebelarskim praksam. **V atriju bo predstavitev aplikacije e-Čebelar. V soboto, ob 9.30, bo v avli Celjanka takoj za vhodom na sejem predstavitev inovacij.**

ApiSlovenijo 2014 bomo odprli z izjemnim dokumentarnim filmom »Več kot med«, ki je prejel številna filmska priznanja. Film »Več kot med« ni običajen dokumentarec o naravi, ki bi švigal z enega kotička sveta na drugega, da bi razvozlal skrivnost nenadnega občutnega zmanjšanja svetovne populacije čebel ter razkril uničujoče posledice tega pojava za prehranjevalno verigo. Namesto tega skuša problem razumeti z zornega kota protagonistov zgodbe – čebelarjev in čebel. Vstop v osupljivi svet čebel, delo švicarskega režiserja Markusa Imhoofa, ki tudi sam pripada rodu številnih čebelarjev, nam pokaže, da celo idilično okolje Alp ne zagotavlja imunosti pred posledicami industrializacije čebelarstva. Na kocki je vsekakor veliko več kot zgolj med. Gre za pretanjen in s srcem posnet dokumentarec o globalni čebelji krizi, ki se ponaša z nekaterimi najosupljivejšimi posnetki čebel, ki jih je doslej posnela filmska kamera. Skratka, ne zamudite priložnosti za ogled enega izmed najboljših do zdaj posnetih filmov o življenju čebel in čebelarjev.

PROGRAM:

SOBOTA, 15. MAREC

8.00: ODPRTJE RAZSTAVE

8.00–9.30: Predvajanje filma »Več kot med«

9.30–10.00: Odprtje posvetovanja in pozdravni nagovori predsednika ČZS in gostov.

10.00–14.00: **OSREDNJA TEMA – NAŠE ČEBELARSTVO V TRETJE TISOČLETJE**

- **Pavel Zdešar** – *Naše čebelarstvo v tretje tisočletje – stanje in cilji*
- **Mag. Andreja Kandolf Borovšak** – *Dejavnosti ČZS za doseganje kakovosti in varnosti medu*
- **Milan Meglič** – *Kako čebelariti za izboljšanje kakovosti in varnosti medu (poudarek na AŽ-panju)*
- **Prof. dr. Aleš Gregorc** – *Čebelarjenje za zmanjšanje odmiranja čebeljih družin*
- **Pavel Zdešar** – *Oskrba družin v različnih podnebnih razmerah z napotki za leto 2014*
- Razprava
- **Prof. dr. Janko Božič in Sonja Rozman** – *Zakaj in kako čebelarji skrbimo za biotsko pestrost?*

NEDELJA, 16. MAREC

8.00: ODPRTJE RAZSTAVE

8.00–9.30: Predvajanje filma »Več kot med«

9.30–12.30: **OSREDNJA TEMA – DOBRA ČEBELARSKA PRAKSA**

- **Bogdan Plesničar** – *Čebelarjenje v AŽ-panju*
- **Herman Kisilak** – *Čebelarjenje v trietažnem AŽ-panju*
- **Josef Ulz (Avstrija)** – *Čebelarjenje v LR-panju*
- **Zoran Zidarič** – *Čebelarjenje v Kirarjevem panju*
- **dr. Gianfranco Caddedu (Italija)** – *predstavitev sredstva Api Bioxal*

Informacije: Renata Košenina, vodja ApiSlovenija, tel.: 03/543 32 01,
e-pošta: renata.kosenina@ce-sejem.si, www.czs.si, www.ce-sejem.si

Vstopnice za ApiSlovenijo 2014

Z veseljem sporočamo, da smo se s Celjskim sejmom dogovorili za nespremenjeno ceno vstopnic za Apislovenijo 2014. Tako je cena vstopnice za posameznike enaka lanski, to je 7 EUR, cena vstopnice za skupine z več kot 20 osebami pa je 6 EUR na osebo. Cenik: enodnevna vstopnica za posameznike – 7 EUR na osebo, enodnevna skupinska vstopnica ob naročilu 20 vstopnic ali več – 6 EUR/osebo, dvodnevna vstopnica – 12 EUR na osebo.

Nakup skupinskih vstopnic (za 20 ali več oseb) lahko opravite s prijavo pri ge. Darji Polak na e-naslovu: darja.polak@ce-sejem.si ali po tel.: 03/543 32 02. Prijave sprejemajo do četrтка, 6. marca 2014. Na podlagi prijave bodo izstavili predračun, ki ga mora naročnik poravnati do petka, 7. marca 2014. Takoj po prejetju plačila bodo vstopnice s priporočeno pošto poslali naročnikom.

Boštjan Noč, predsednik ČZS

Stojnica ČZS na ApiSloveniji

Tudi letos bo ČZS s prodajnimi artikli sodelovala na ApiSloveniji 2014. Nekatere izdelke bomo prodajali po akcijskih cenah, in sicer majice (po 3,50 EUR/kos namesto po 7,00 EUR/kos, za večja naročila lahko pošljete tudi naročilo, tako da vas bo blago že čakalo) ter nahrbtnike ČZS (po 20,00 EUR/kos namesto po 25,00 EUR/kos). Tudi preostalo blago bo na voljo po akcijskih cenah.

DOLINŠEK MARJAN S.P.,
IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME,
MD OPREMA

Gladež 27
1411 Izlake
mobi: 041 985 313 po 15 uri
tel.: 05 973 05 36
e-mail: dolinsek.marjan@gmail.com

Pri nas izdelujemo dve velikosti ometalnikov
in sončne topilnike iz nerjavne pločevine po
ugodnih cenah.

IZDELUJEMO

PRAŠILČKE (5s, 7s, 9s, 10s, 12s); AŽ-PANJE (9s, 10s, 11s, 12s)
TRIETAŽNE AŽ (9s, 10s, 12s); KIRARJEVE PANJE (srednje, velike)
LR-PANJE

VSE VRSTE PITALNIKOV

ČEBELARSTVO, MIZARSTVO
DAMJAN MEDVED S.P.

**AKCIJA
PITALNIKI**

**KUHINJE IN VSE
VRSTE OMAR**

Dragonja vas 1,
2326 Cirkovce
tel.: 040 217 542
info@medekmalli.com
www.medekmalli.com

Postanimo prepoznavni s Slovenskim medom!

Slovenski čebelarji se radi pohvalimo s svojo bogato čebelarstvo tradicijo, saj s ponosom nadaljujemo delo naših prednikov ter skrbimo za ohranjanje naše avtohtone kranjske sivke, varovanje njenega življenjskega prostora in za pridelavo najkakovostnejših čebeljih pridelkov. Slovenski čebelarji smo gotovo edinstven primer v svetu: združeni smo v eni najbolj organiziranih društvenih organizacij, imamo več kot 150 čebelarskih praporov, svojo čebelarstvo himno in svojo čebelarstvo obleko oz. uniformo, strokovno revijo Slovenski čebelar, čudovit dom na Brdu pri Lukovici in še kaj bi našli. Zato ni presenetljivo, da je slovensko čebelarstvo izjemno cenjeno tudi v svetu.

Enotnost slovenskih čebelarjev izraža tudi uporaba posebne embalaže za čebelje pridelke. Kozarci za slovenski med ter druge čebelje pridelke in izdelke, pa tudi steklenica za medeni liker sestavljajo celostno podobo in so, kar je najpomembnejše, dobro prepoznavni pri slovenskih kupcih.

Novembra 2012 smo slovenski čebelarji v Evropski uniji končno uveljavili tudi zaščito Slovenskega medu z geografsko označbo, ki smo jo dolgo čakali in želeli. To je sicer že 19-ti zaščiten slovenski proizvod, ki je registriran pri Evropski komisiji. Gre za kakovostno shemo, ki združuje čebelarje iz vse Slovenije, zato jih tudi največ sodeluje v njej. Sistem je vzpostavil strožja merila glede kakovosti medu, kot jih zahteva državni Pravilnik o medu (4/11), torej gre za med, ki je višje kakovosti. Čebelarji, ki pridelujejo SMGO, morajo upoštevati dve poglavitni merili, in sicer, da je vsebnost vode v medu manj kot 18,6 % ter da je vsebnost HMF manj kot 15 mg/kg. HMF je parameter, ki nam pove, koliko je med star, ali ga pravilno skladiščimo in ali je morebiti pregret. Med iz kakovostne sheme

SMGO mora biti pridelan in polnjen izključno na ozemlju RS, glede na naše pestre naravne danosti pa to ni nikakršna težava, saj nam prav te omogočajo pridelavo različnih vrst medu.

Blagovna znamka SMGO je torej poleg kozarca še en dodatni znak, ki po eni strani porabniku na prvi pogled pove, da gre za med, ki so ga pridelali slovenski čebelarji, po drugi strani pa čebelarju ponuja priljubljenost za dokazovanje, da prideluje med višje kakovosti. ČZS kot lastnica blagovne znamke skrbi za njeno promocijo in prepoznavnost v medijih, na različnih sejmih in predstavitev, čebelarji pa si z vključenostjo v sistem lahko izboljšamo možnosti za trženje in prodajo medu. Zagrabimo priložnost, ki nam je dana! Našim kupcem zdaj tudi »uradno« ponudimo Slovenski med z geografsko označbo in nadaljujmo čebelarstvo z zgodbo, ki jo pripovedujejo čebelji pridelki!

Tanja Magdič, svetovalka JSSČ

Foto: Arhiv ČZS

Slovenski med z geografsko označbo je bil januarja 2014 predstavljen tudi na največjem sejmu te vrste na svetu – 79. mednarodnem sejmu prehrane, kmetijstva in hortikulture »Zeleni teden« v Berlinu.

Kako SMGO vpliva na trženje mojega medu?

Tomaž Šauperl, uporabnik sistema SMGO

SMGO je zame nagrada, hkrati pa tudi obveznost. Ta označba je predvsem konkurenčna prednost in močno trženjsko orodje, kot se je izkazalo tudi na letošnjem sejmu Grüne Woche (Zeleni teden) v Berlinu. Na stojni-

ci se je oglasilo veliko predstavnikov različnih držav, ki so želeli kupiti večje količine medu, prav vsi pa so želeli kupiti izključno ekološko pridelan med, skratka kakršen koli med s certifikatom. Nihče ni postavljajal cene, le želeli so ga! Ker skoraj vsi slovenski čebelarji pridelujemo med, ki izpolnjuje merila SMGO, po mojem mnenju ni pravega razloga, da se ne bi vključili v ta sistem. Prepričan sem, da čebelarji v sistemu SMGO aprila le še zračijo prazna skladišča in se veselijo nove sezone.

Popravek: V prispevku z naslovom »Državna prvaka z državnega ocenjevanja medu«, objavljenem v SČ, št. 2/2014, str. 59, se je prikradla napaka. V izjavi g. Planiščka je pomanjkljivo navedeno, da gre za prvo državno ocenjevanje medu. Zaradi točnosti informacije bi moralo biti pravilno navedeno, da gre za prvo državno ocenjevanje medu na podlagi novega Pravilnika o senzoričnem ocenjevanju medu.

Uredništvo

Poročilo o rezultatih interne kontrole slovenskega medu

Andreja Kandolf Borovšak*, andreja.kandolf@czs.si

Uvod

Spremljanje kakovosti in varnosti medu je izjemno pomembno, saj glede na rezultate analiz lahko sklepamo o stanju kakovosti in varnosti medu, kar je lahko izhodišče za izvajanje drugih ukrepov na področju čebelarstva, npr. za uporabo zdravil za zdravljenje varoze. V letu 2013 sta bila na podlagi razpisa Ministrstva za kmetijstvo in okolje za izvajalca interne kontrole izbrana inštitut za ekološke raziskave ERICo iz Velenja skupaj s Čebelarstvo zvezo Slovenije in Kmetijski inštitut Slovenije (KIS). ERICo in ČZS sta preverjala kakovost medu, KIS pa je izvajal kontrolo ostankov sredstev za zatiranje varoj v medu. Posamezen čebelar je lahko v analizo oddal samo en vzorec, vzorci pa so bili zbrani po statističnih regijah, in sicer v tolikšnem obsegu, kot je to določal Operativni program interne kontrole in ocenjevanja medu v letu 2013. V interno kontrolo medu je bilo vključenih 249 vzorcev iz vse Slovenije.

ERICo in ČZS sta pri 109 vzorcih medu izvedla meritve vsebnosti vode, električne prevodnosti, vsebnosti HMF, senzorično in mikroskopsko analizo, KIS pa je v 140 vzorcih ugotavljal vsebnost kumafosa, timola in razpadnih produktov amitraza. Kumafos vsebujeta sredstvi CheckMite® za poletno zatiranje varoj in Perizin za zimsko zatiranje, timol pa sredstvi Apiguard in Thymovar. V Sloveniji sicer ni nobenega registriranega sredstva, ki bi vsebovalo amitraz. Kilogram medu lahko vsebuje največ 100 µg kumafosa oz. največ 200 µg amitraza ali njegovih razpadnih metabolitov. Kljub temu da za timol ni predpisane vrednosti, pa te snovi pri senzorični analizi medu ne smemo začutiti.

Označenost vzorcev

V primerjavi s prejšnjimi leti smo ob tokratni kontroli zaznali zmanjšanje števila vzorcev, ki so vsebovali nečistoče, kot so na primer ostanki voska, ki ob točenju preidejo v med. Neustrezno čistih je bilo 28 % vzorcev.

Ustrezno označenih vzorcev medu je bilo 30 %, KIS pa je ugotovil, da je bilo pravilno označenih 37 % vzorcev.

Največ napak je še vedno pri označevanju **neto količine**. Najpogostejše napake so se nanašale na

velikost številke (ta mora biti visoka najmanj 4 mm), presledek med številko in mersko enoto, velike črke, s katerimi je bila označena neto količina, in neustrezno enoto. Napake pri zapisu neto količine smo zaznali pri 56 % vzorcev, KIS pa pri 44 % vzorcev.

Pri navajanju **serije medu** (lota) smo napake zaznali pri 10 % vzorcev, nanašale pa so se predvsem na enoznačno zapisovanje lota in na oznako lota na embalaži. KIS je neustrezno označevanje lota opazil pri 24 % vzorcev.

Opazili smo, da se je zmanjšalo število vzorcev z napačno zapisanim **rokom uporabnosti**. Teh je bilo lani 22 % oz. za 15 % manj kot leto prej, še manj napak pri tem parametru (18 % napačno označenih) pa je opazil KIS. Večina napak pri navajanju roka uporabnosti je bila pri oznaki Uporabno najmanj do ..., ki ji je sledil samo zapis leta.

Pri 6,4 % vzorcev smo opazili napačno zapisano **ime izdelka**, KIS pa je našel 11 % takih vzorcev. Večina čebelarjev zapisuje ime izdelka po botaničnih vrstah, napake pa so bile tako pri pravopisu zapisa imen kot pri zapisu imen, ki so v določenih kakovostnih shemah medu zaščitena.

Skoraj 10 % napak (9,17 %) je bilo pri zapisu **pridelovalca in polnilca**; KIS je opazil 14 % takšnih napak. Šlo je predvsem za to, da zapis pridelovalca ali polnilca ni bil naveden v celoti, kot to zahteva Pravilnik o splošnem označevanju predpakiranih izdelkov.

Podatek o **državi porekla** je na nalepki za med obvezen. Pri 7 % vzorcev smo ugotovili izpustitev tega podatka, KIS pa jih je opazil 9 %. V primerjavi s prejšnjimi leti se je sicer navajanje te oznake nekoliko izboljšalo.

Kljub temu da sta ERICo in ČZS opazila občutno izboljšanje označenosti **predpakiranih izdelkov**, saj ustrezne prelepke nista imela le dva vzorca (1,83 %), pa je KIS ugotovil, da je bilo takšnih vzorcev 21 %.

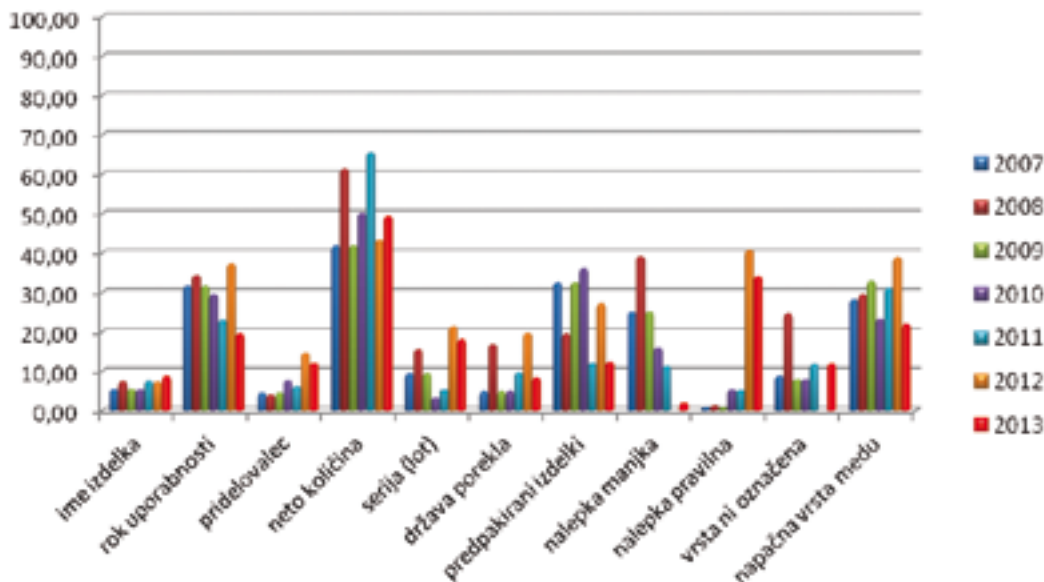
Kljub vsem naporom, namenjenem označevanju (delavnicam, člankom o tej temi), in kljub enotnim nalepkam je napak še vedno veliko!

Vsebnost vode in HMF

Vsebnost vode v vseh vzorcih je bila manj kot 20 %, kot to zahteva Pravilnik o medu, še več, v vseh vzorcih je bila vsebnost vode manj kot 18,6 %, koli-

* mag., svetovalka JSSČ za zagotavljanje varne hrane

Graf 1: Delež (%) neustreznih vzorcev glede na posamezen parameter

kor je navadno meja za med višje kakovosti. Največ vzorcev (skoraj 46 %) je vsebovalo od 14–15 % vode.

Tudi glede parametra HMF so bili vsi vzorci v skladu z zakonodajo. Kilogram medu lahko vsebuje do 40 mg HMF. Vrednosti HMF so bile kar v 66 % vzorcev od 0,05–2,00 mg/kg medu. Le v dveh vzorcih je bila vrednost HMF nekoliko višja (16,2–16,3 mg/kg) od meje, ki jo za to vrednost predpisuje blagovna znamka Slovenski med (ta je 15 mg/kg). Nizke vrednosti HMF kažejo, da je bil med svež, pa tudi to, da se čebelarji zavedajo pomembnosti pravilnega skladiščenja medu in s tem ohranjanja njegove kakovosti.

Botanično poreklo

Botanično poreklo medu smo določali s pelodno in senzorično analizo ter merjenjem električne prevodnosti. Glede na električno prevodnost je bilo 76,15 % vzorcev medu nektarnega izvora, saj je bila v njih izmerjena vrednost električne prevodnosti manj oz. enaka 0,8 mS/cm, preostali vzorci pa so bili manovega izvora, saj je bila v njih izmerjena vrednost električne prevodnosti več kot 0,8 mS/cm. Najnižja prevodnost je bila 0,14 mS/cm – to je značilnost akacijevnega medu, najvišja pa 1,65 mS/cm – to je sicer značilno za različne vrste kostanjevega medu.

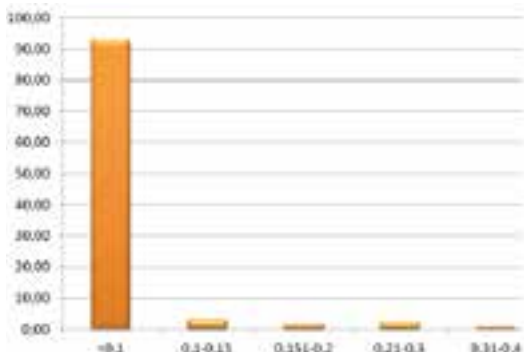
Čebelarji so pri skoraj 27 % vzorcev napačno označili vrsto medu, pri 10 % vzorcev pa vrste medu niso določili. Določitev vrste pri tistih vrstah medu, ki niso tipične, je namreč lahko precej težavno celo z

laboratorijsko analizo. Čebelarjem svetujemo, naj za določitev vrste medu prosijo za pomoč, saj je napačna označitev pravzaprav zavajanje porabnikov.

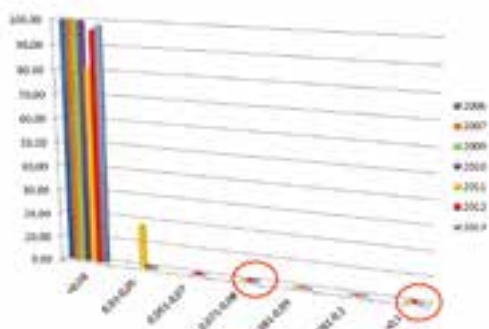
V vzorcih slovenskega medu je bil najpogostejši zastopan cvetni prah pravega kostanja, saj so ga vsebovali skoraj vsi vzorci medu. Tega cvetnega prahu ni bilo samo v dveh vzorcih cvetličnega medu in samo v enem vzorcu gozdnega medu, vsebovali pa so ga vsi vzorci lipovega in kostanjevega medu ter skoraj vsi vzorci akacijevnega medu. V osmih vzorcih medu ga je bilo več kot 86 %, kolikor je meja za vsebnost pravega kostanja v medu, da ga lahko označimo kot kostanjev med, od tega pa so imeli trije vzorci tudi sicer izražene lastnosti kostanjevega medu in ustrezno električno prevodnost. Vsi vzorci lipovega medu so poleg peloda pravega kostanja vsebovali tudi cvetni prah lipe. Največja vsebnost peloda lipe v medu je bila skoraj 31 %.

Cvetni prah pravega kostanja so vsebovali tudi skoraj vsi vzorci akacijevnega medu. En vzorec ga je vseboval celo več kot 80 %, kar je posledica lanske sezone, zato ga pri določanju vrste medu nismo upoštevali. Največ cvetnega prahu akacije v akacijevnem medu je bilo skoraj 50 %, to pa je za tovrstni med slovenskega porekla zelo veliko. Zadnja leta opažamo, da akacijev med vsebuje malo cvetnega prahu, zato bo treba raziskati melisopalinološke lastnosti tega medu, da mu ne bomo delali krivice.

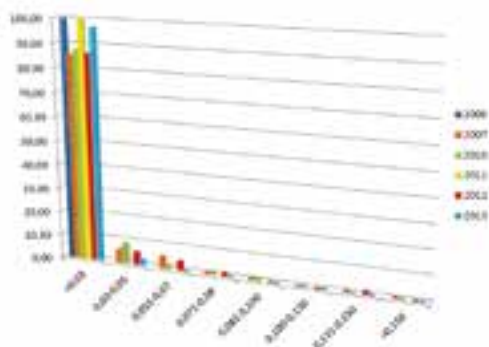
Pri pregledu sedimenta medu smo v 13 (11,9 %) vzorcih našli kvasovke. Vir kvasovk v medu je lahko mana ali nektar, vsebnost kvasovk v medu pa je lahko tudi posledica krmiljenja čebel s pogačami z

Graf 2: Vzorci glede na odstotni delež vsebnosti timola (mg/kg)

Graf 3: Vzorci glede na odstotni delež vsebnosti kumafosa (mg/kg)

Graf 4: Vzorci glede na odstotni delež vsebnosti metabolitov amitraza (mg/kg)

dotatkom kvasa, zato njihov pojav v medu vzbudi dvom, da je vanj zašla krma za čebele. V takem primeru med ni pristen in ga ne moremo prodajati kot med. Na podlagi pelodne analize, ki je namenjena predvsem določanju vrste in geografskega porekla medu, ne moremo zanesljivo ugotoviti, da med ni pristen, temveč lahko samo postavimo dvom o tem. Tega lahko potrdimo ali ovzremo samo z zelo zahtevnimi posebnimi analizami. Vzrok pojava predelane sladkorne raztopine v medu je lahko tehnologija čebelarjenja v AŽ-panju, predvsem zaradi prevešanja satja v medišče, vendar podobne napake lahko naredimo tudi pri čebelarjenju z nakladnimi panji.

belarjenja v AŽ-panju, predvsem zaradi prevešanja satja v medišče, vendar podobne napake lahko naredimo tudi pri čebelarjenju z nakladnimi panji.

Vsebnost ostankov kemičnih sredstev

Namen te vrste analiz je spremljati, kako kemična sredstva za zatiranje varoj onesnažujejo slovenski med. Timol so našli v desetih od 140 vzorcev medu: v petih vzorcih ga je bilo od 0,1–0,2 mg/kg, v štirih od 0,2–0,3 mg/kg, v enem pa od 0,3–0,4 mg/kg. To je več kot leto prej, vendar meja za timol ni predpisana. S senzorično analizo je sicer mogoče ugotoviti vsebnost več kot 0,8 oz. 1 mg timola/kg.

Vsebnost metabolitov amitraza so našli v štirih od 140 vzorcev: trije vzorci so bili v koncentracijskem območju 0,03 mg/kg, en vzorec pa je bil v območju 0,04 mg/kg. Glede na rezultate prejšnjih let je bilo vsebnosti amitraza občutno manj, vendar je bila meja zaznave amitraza in kumafosa precej višja kot leta 2012, saj je KIS uporabil precej slabšo metodologijo kot leto prej ERICo. KIS je zaznal le tiste vrednosti amitraza in kumafosa, ki so bile višje od 0,03 mg/kg, nasprotno pa je ERICo zaznal že vrednosti od 0,005 mg/kg naprej, tako da podatkov ni mogoče povsem primerjati. Kljub vsemu so vzorci iz leta 2013 vsebovali občutno manj amitraza kot tisti iz leta 2012, ko je bila najvišja vsebnost amitraza 0,143 mg/kg. Amitraza sicer od leta 2009 v Sloveniji ni mogoče dobiti pri veterinarjih in se ga tudi ne sme uporabljati.

Podobno ugotavljamo tudi glede vsebnosti kumafosa. Leta 2012 je bil namreč kumafos zaznan v 52 % vzorcev medu, lani pa le v dveh vzorcih, in to predvsem zaradi zelo visoke meje zaznave, tako da so ti podatki precej manj uporabni kot podatki iz leta prej. S to analitsko metodo namreč zaznamo samo tiste vzorce, ki vsebujejo več kot 0,03 mg kumafosa/kg, to pa je že skoraj tretjina vrednosti, ki je za to snov sploh dovoljena. Tako je bil zaznan samo kumafos v vrednosti 40 mg/kg in 80 mg/kg. Vsebnost 0,8 mg/kg je izjemno visoka in nam je lahko v opozorilo. Zaradi morebitnih ostankov v čebeljih pridelkih kumafosa vsekakor ni priporočljivo uporabiti več kot enkrat.

Sklep

Interno kontrolo je brez dvoma treba nadaljevati. Dobro bi bilo, če bi po več letih izvajanja internih kontrol lahko primerjali rezultate, vendar to, žal, ni mogoče, če so uporabljene različne metode (različne meje detekcije).

Ker v zadnjih letih opažamo v medu večjo vsebnost kumafosa, bo treba posebno pozornost nameniti zmanjšanju uporabe zdravil, ki vsebujejo to učinkovino. Vsekakor pripo-

ročamo uporabo sonaravnih sredstev, odločno pa odsvetujemo več kot enkratno uporabo kumafoza.

Čebelarjem, ki posumijo, da zaradi njihove prakse obstaja možnost neskladnosti vzorca medu z zakonodajo, svetujemo, da vzorec svojega medu pošljejo v interno kontrolo. Za nasvet lahko prosijo Javno svetovalno službo v čebelarstvu (JSSČ) in veterinarje, ki delujejo v okviru Nacionalnega veterinarskega inštituta.

Prav tako se moramo zavedati, da moramo biti pozorni tudi na druge tehnološke napake in da krma za čebele v nobenem primeru ne sme zaiti v med. Z omenjenimi analizami tega sicer ne moremo odkriti, lahko pa izrazimo sum, ki ga potrdijo ali zavrnejo dodatne analize. Naša naloga je, da pridelujemo varen in kakovosten med, da svoj pridelek ustrezno pripravimo za trg in da ga ustrezno označimo.

Čebelarje pozivamo, naj bodo pazljivi pri označevanju medu. Če nimajo možnosti uporabe računalnika, naj za pomoč pri dotisku podatkov prosijo svetovalce JSSČ. Če pripravljate svojo nalepko za med, vam predlagamo, da za pomoč prosite JSSČ. Kljub vsem izobraževanjem in člankom o pravilnem ozna-

čevanju namreč še vedno naredimo veliko preveč napak.

Analize, ki jih izvajamo v okviru interne kontrole, so za čebelarja pravzaprav nekakšna orientacija in pomoč. Namen interne kontrole je svetovanje pri odpravi napak in odprava napak pri posameznem čebelarju. Zato čebelarje pozivamo, naj sodelujejo v interni kontroli medu, saj je njen edini namen pomoč čebelarjem. Če bodo v vašem vzorcu odkrite napake, vzemite to kot dobronamerno in dobrodošlo kritiko, katere cilj sta odprava napak in napredek čebelarstva. Veliko bolje je, da napake odkrijemo v okviru interne kontrole, kot da jih odkrijejo pri inšpekcijskih nadzorih. Po zakonodaji smo čebelarji v okviru našega notranjega nadzora dolžni izvajati tudi analize. Več o tem in o možnostih za odpravo napak lahko spoznate na usposabljanjih s področja kakovosti medu. ■

Viri: Kandolf, A., Lilek, N., Šešerko, M. (2013): Poročilo o izvajanju interne kontrole medu 2013. Sklop 1. Erico d.o.o., Čebelarska zveza Slovenije.

Kmecl, V., in sod. (2013): Poročilo o izvajanju interne kontrole medu v letu 2013, Sklop 2. Kmetijski inštitut Slovenije.

Čebelji panji iz polistirena

Vlado Auguštin*, vlado.augustin@czs.si

»Naravno prebivališče čebel so v divjini votla drevesa, skalne razpoke, luknje in špranje v starem zidovju ali poslopjih. Človeška umnost pa jih je nekoliko ukrotila ter jih privadila tudi na druga bivališča. Posodo, kjer čebele zadržno žive, delajo in se množe, imenujemo panj, ulj, košnico, pleter« je napisal naš čebelarski učitelj Antona Janša.

Za čebele je dober vsak panj, ki jim vse leto omogoča ugoden razvoj in počutje. Za čebelarja je panj delovno sredstvo, ki mora najprej omogočati primeren razvoj in dobro počutje čebel čez vse leto, hkrati pa mu mora z dobro tehnologijo, s čim manj stroški in vložnega dela na enoto pridelka omogočati kar največji donos.

Panji, ki zadostijo tem zahtevam, so tudi panji, izdelani iz polistirena, ki je eden izmed najpogostejše uporabljenih tipov plastike. Je termoplast, ki je pri sobni temperaturi trdna, brezbarvna plastika z omejeno prožnostjo, pri temperaturi več kot 95 °C pa

se utekočini in ga je mogoče natančno oblikovati v kalupih.

Že dlje časa sta na tržišču tako ekspandirani polistiren (EPS) kot ekstrudirani polistiren (XPS). Za obe vrsti so poleg dobre toplotne izolativnosti značilne tudi druge lastnosti, zaradi katerih ju uporabljajo predvsem kot termoizolacijski material v gradbeništvu. Ekspandirani polistiren je leta 1950 izdelal koncern BASF in ga zaščitil pod blagovno znamko Styropor, ekstrudirani polistiren istega proizvajalca pa pri nas poznamo kot blagovno znamko Stirodur C. Osnovna surovina obeh toplotnih izolatorjev je polistiren, poglobitna razlika med njima pa je v plinih in drugih dodatkih, ki jih uporabijo med proizvodnjo. S tem so povezane njune razmeroma različne lastnosti, ki določajo primernost uporabe za izolacijo stavb. Stirodur je kot izolacijski material veliko močnejši od stiropora, pa tudi njegova struktura je bolj homogena. Stirodur je izdelan iz majhnih kroglic, stirodur pa iz tesno stisnjenih vlaken.

Stirodur (ekspandirani polistiren) in stirodur (ekstrudirani polistiren) sta uporabna tako za izolacijo

* svetovalec JSSČ za tehnologijo čebelarjenja

stavb kot tudi za izdelavo čebeljih panjev. V svetu že več desetletij uporabljajo nakladne panje, izdelane iz stiropora. Najprej so bili najbolj razširjeni pri skandinavskih čebelarjih, ker so se v ekstremnih zimskih razmerah obnesli veliko bolje kakor hladni leseni panji. Zdaj so razširjeni po vsem svetu, še posebej na območjih z nizkimi zimskimi temperaturami.

Najpomembnejša značilnost panjev iz stiropora je tehnologija obdelave polistirena, iz katerega so izdelani. Polistiren za izdelavo čebeljih panjev je 20-krat gostejši od polistirena, ki ga uporabljajo za izolacijo v gradbeništvu. Z gostoto 110 kg/m^3 je polistiren za izdelavo panjev približno dvakrat gostejši od tistega za izdelavo motociklističnih čelad. Najboljši čebelji panji iz polistirena so narejeni po postopku vlivanja v kalupe, s katerim se izognemo konstrukcijskim napakam, ki pri izdelavi lesenih panjev nastanejo zaradi majhnih razlik pri merjenju in žaganju lesa. Tako izdelani panji so trdni, gladki, trajni in jih ni treba še dodatno utrditi z vijaki. Za razliko od lesenih panjev, ki jih je treba prebarvati s specialnimi premazi za zaščito lesa, teh panjev ni treba zaščititi z vodooodpornim premazom. Zaradi fizikalnih lastnosti stiropora so ti panji lažji od lesenih in imajo boljše izolacijske lastnosti tako v mrazu kot v vročini. Cena polistirenskega kompleta nakladnega panja je približno enaka ceni lesenega.

Panji iz stiropora so bili predstavljeni na čebelarskem sejmu v Gudovcu

Za razliko od lesa je stiropor zračno tesen, to pa povzroča zadrževanje vlage in kondenzacijo v notranjosti panja. Kapljice kondenzirane vode padajo po čebelji gruči in pri čebelah povzročajo nemir. Zaradi tega se poveča poraba hrane, več je tudi vlage, satje z medom in cvetnim prahom začne plesniti, plesniva obnožina pa je strupena za čebele. Ta problem je v panjih iz stiropora mogoče preprosto rešiti na dva načina:

- najučinkovitejše in najprimernejše je odvajanje vlage skozi odprtino in reže, ki so na krmilniku in pokrovu panja,
- s podnico, ki ima namesto polnega dna zračno rešetko, ki pospešuje prezračevanje.

Čebelarjenje z nakladnimi panji iz stiropora je zaradi enostavne konstrukcije in majhne teže panja preprosto in učinkovito. Edini problem, ki se pojavlja, je, da je satnike včasih težko razmakniti s čebelarskim dletom in odstraniti iz panja. Če to počnemo na silo, obstaja nevarnost, da v panju nastanejo razpoke.

Pri čiščenju panjev iz stiropora moramo uporabljati sredstva, ki ne vsebujejo topila, saj bi jih z njimi lahko poškodovali. Proizvajalci panjev priporočajo, da voščene prizidke in propolis skrbno postrgamo s sten panja, nato pa ga v celoti operemo v raztopini natrijevega karbonata (znanega tudi kot pralna soda oz. sodni pepel), ki jo pripravimo iz $1 \text{ kg Na}_2\text{CO}_3$ in 5 l vode, raztopini pa dodamo nekaj kapljic detergenta za pomivanje posode. Panj nato izperemo in posušimo. Ko smo odstranili umazanijo, lahko polistirenski panj steriliziramo s hipokloritom varikine za gospodinjstvo. Uporabljena koncentracija varikine ne sme biti večja od $0,5$. Če se čebele okužijo s hudo gnilobo čebelje zalege, je treba panje iz stiropora uničiti v posebni sežigalnici, saj jih ni dovoljeno sežigati v naravi. Sežiganje stiropora pri nizkih temperaturah namreč sprosti 57 različnih, po večini strupenih kemičnih spojin.

V Sloveniji je s panji iz stiropora pred 30 leti med prvimi začel eksperimentirati znani belokranjski čebelar in inovator Martin Adlešič iz Črnomlja, a se je pri tem takoj znašel pred velikimi dilemami. Polistirenski panji, ki so popularni v Severni Evropi, so namreč izdelani po postopku vlivanja iz polistirena z gostoto več kot 110 kg/m^3 , gostota gradbenega stiropora na našem tržišču pa je od 12 do 30 kg/m^2 . Stiropor s takšno gostoto čebele v sezoni pregrizejo in skozenj naredijo luknje, če panj izdelamo z lepljenjem njegovih delov iz stiropora, pa se pojavijo razpoke in neravnine. G. Adlešič je te težave rešil tako, da je debelino lesa za izdelavo nakladnega panja stanjšal za 1 cm , razliko pa je v notranjosti panja nadomestil z 1 cm debelim stiroporom, ki ga je premazal z zaščitnim slojem lesnega prahu in barve, tako da ga čebele ne grizejo. S takšnimi nakladnimi panji uspešno čebelarim že 25 let.

V zadnjih letih vse več čebelarjev v panjih uporablja ekstrudirani polistiren, ki ga v Sloveniji poznamo kot stirodu. Ta je kot izolacijski material veliko močnejši in trši od stiropora, njegova struktura je bolj homogena, zato ga je tudi lažje oblikovati. Stirodu se da lepo rezati – žagati in lepiti, zaradi njegove trdnosti pa je mogoče tudi vijačenje. Zaradi svoje goste sestave in obdelave je stirodu lahko dvakrat tanjši od stiropora, pri tem pa izolacijska učinkovitost ostane enaka. Kljub temu da je občutno dražji od stiropora, je izdelava čebeljih panjev iz stirodu še vedno zelo poceni. Še posebej uporaben je

za izdelavo 5- ali 7-satnih panjev – prašilčkov za rezervne družine. Ob uporabi plastičnih obešal je tak panj uporaben tudi za AŽ-satnike. Z nekaj mizarske spretnosti si lahko tak panj naredi vsak čebelar sam. Stroški materiala so približno 10 evrov.

Osebnost imam s panji, narejenimi iz ekspanziranega polistirena (stiropor) in ekstrudiranega polistirena (stirodur), pozitivne izkušnje. V panjih iz tega materiala je zaradi dobre izolacije zelo dober toplotni režim. S takim panjem smo se približali naravnim razmeram v duplu, saj je debelina dupla vsaj 5 cm. Panji so pozimi toplejši, brez vlage, temperatura v okolici zimske gruče se nikoli ne spusti na manj kot 4 °C, to pa pozitivno vpliva na prezimovanje čebel. Čebelje družine se ob manjši porabi hrane v zimskih mesecih zgodaj razvijejo v močne družine, to pa omogoča dobro izrabo prve spomladanske paše. Ker zimske čebele za svoj razvoj potrebujejo manj hrane, živijo dlje in potrebujejo manj izletnih dni, da se otrebijo. Akumulacija toplote zaradi sten panja iz polistirena spomladi omogoča zaleganje matice na vseh satih in ne samo na sredini kot v lesenih panjih. V poletnih mesecih imajo čebele zaradi rešetke na dnu panja idealno ventilacijo, zaradi termoizolacijskega materiala pa odlično zaščito pred vročino. Ker čebelarim v takšnih panjih ni treba maksimalno skrbeti za mikroklimo, se lahko preusmerijo v nabiranje medu. Po-

Z nekaj mizarske spretnosti si lahko tak panj naredi vsak čebelar sam

sledica vseh teh pozitivnih lastnosti panjev iz polistirena je približno za 20 odstotkov večji pridelek medu v primerjavi s tistim, pridelanim v lesenih panjih.

Tudi drugi čebelarji, ki so začeli uporabljati čebelje panje iz polistirena, so zadovoljni z njihovimi prednostmi. Vzrok, da takšnih panjev ne uporablja več čebelarjev, je verjetno njihovo prepričanje, da so bile čebele že od nekdaj v duplih in da so zato zanje najprimernejši leseni panji.

Vendar – tudi naši predniki so v davnih časih živeli v votlinah, mi pa zdaj bivamo v hišah s sanitarijami, klimatskimi napravami, ogrevanjem ... ■

Novice iz sveta

ZDA

Dejstvo, da v Združenih državah Amerike vsako leto umre povprečno po 33 odstotkov čebeljih družin, nekateri spretno izkoriščajo za doseganje svojih

zasebnih ciljev, a jih znajo dobro skriti za navidezno zaskrbljenostjo za usodo našega planeta. Zeke Freeman iz Pensilvanije, po poklicu kuhar in lastnik trgovskega podjetja Bee Raw Honey (Surov čebelji med), je nedavno odprl spletno stran, imenovano

**MIZARSTVO
KRŽE**
1930

Prašilčki (5s, 7s), AŽ-panji (9s, 10s, 11s, 12s), AŽ-Kozinc 11+3, trietažni AŽ (9s, 10s), lipovi satniki, pitalniki Frančič, distančni vložki

Z veljavno čebelarstvo izkaznico praznoma 4% popust pri nakupu v vrednosti več kot 42 EUR.

Po želji izdelamo tudi druge vrste panjev. Panji so iz masivnega smrekovega lesa, rogljičeni (cinkani). Blago vam lahko pošljemo po hitri pošti.

**MIZARSTVO
KRŽE**
1930

Idrijska 10, 1360 Vrhnika
Telefon/faks: 01/ 755-13-17
GSM: 041 420 200
E-pošta: spelakrze@yahoo.com

Foto: Internet

»Surovi« čebelji med podjetnega Zeka Freemana

BeABee (Bodi čebela), na kateri opozarja javnost, da bo kmalu napočil čas, ko bodo morali ljudje tudi v ZDA z roko oprasovati različne kulturne rastline, kot to že vrsto let počnejo ponekod na Kitajskem. Da bi se to ne zgodilo, poziva obiskovalce svoje strani, naj po svojih močeh pripomorejo h končanju umiranja čebel. Predlaga jim, naj kupujejo njegova semena medovitih okrasnih rastlin za svoje vrtove, naj vrtnarijo po ekoloških smernicah, predvsem brez uporabe pesticidov, in da naj podjetja prispevajo finančna sredstva za podporo raziskavam o vzrokih umiranja čebel. Od malih čebelarjev, ki nimajo možnosti prodaje na domu, odkupuje med in ga kot pristen, nepredelan ameriški pridelek v posebno oblikovanih steklenih kozarcih po visokih cenah ponuja kupcem. Svojim dobaviteljem omogoča udeležbo na različnih razstavah in tekmovanjih medu, prek svojih zvez na televizijskih postajah (na primer v znani oddaji Oprah Show) in pri znanih revijah pa tudi promovira vlogo malih čebelarstev za čim enakomernejše oprasovanje rastlin po vsej državi. Človeška iznajdljivost res ne pozna meja.

Franc Šivic

Vir: Internet

Srbija

V tej državi so 1. septembra lani začeli izvajati projekt »Reka medu«. Nastal je v okviru evropskega programa IPA za Srbijo in prek avstrijske razvojne agencije ADA. Projekt je vreden 218.988 EUR; od tega zneska bo EU prispevala 74,46 odstotka nepovratnih sredstev, preostalih 23,53 odstotka pa bo prispevala Zveza čebelarških organizacij Srbije (SPOS). Prva velika naloga tega projekta bo izdaja priročnika o dobri čebelarski praksi, s katerim želi vodstvo SPOS vzpostaviti sistem kontrole medu, ki bo podlaga za embaliranje medu v »unikatni« kozarec te organizacije, ki je sicer nenavadno podo-

ben kozarcu za Slovenski med. Vzporedno z izdajo priročnika bo potekalo tudi izobraževanje čebelarjev kontrolorjev in tudi vseh preostalih čebelarjev, ki se želijo vključiti v sistem dobre čebelarske prakse in s tem pridobiti pravico, da svoj med embalirajo v enotni kozarec SPOS-a. Nekaj denarja iz tega projekta bo namenjenega tudi za izdelavo kalupa za omenjeni kozarec, za proizvodnjo prvih 100.000 kozarcev in prav toliko etiket, za analize medu, tiskanje promocijskega materiala, za letake in izobraževanje članov o ekološkem čebelarjenju. Že zdaj pa so se pojavila tudi nasprotovanja projektu. Nasprotujejo mu predvsem tisti prodajalci medu, ki so doslej mirno ribarili v kalnem in po sramotno nizkih cenah prodajali blago sumljive kakovosti in neznanega izvora. Kljub temu je vodstvo SPOS-a trdno odločeno svoj program izpeljati do konca. Razmišljajo tudi že o novem projektu, v okviru katerega bi zgradili svoje lastne prostore za embaliranje medu, saj teh za zdaj še nimajo. Tudi pri tem projektu računajo na evropska nepovratna sredstva, tokrat na približno 1.000.000 EUR. Konec leta 2014 bodo objavljeni novi razpisi z več denarja in tedaj se bodo znova prijavi nanje. ■

Franc Šivic

Vir: N.p. (2013): Realizacija projekta »Reka meda«. Pčelar, št. 12, december 2013, str. 754.

SVET
STEKLA
 NOVA trgovina v Celju

VELIKA IZBIRA
STEKLENE EMBALAŽE

v času 10% popust
sejma odprto 9-19

ČEBELARJI, VABIMO
VAS, DA NAS OBIŠČETE
na Mariborski c. 86 v CELJU

tel.: +386(0) 41 646 522, +386(0)3 564 17 72
www.vetroemba.com

Ključni mesec za razvoj čebeljih družin

Andreja Smrdelj - Bošamarin, andreja.smrdelj@guest.arnes.si

Na začetku naj se najprej opravičim za tiskarsko napako v prejšnjem članku, v katerem je bilo napisano, da je čebelnjak najbolje imeti obrnjen proti jugozahodu. Pravilno je seveda proti jugovzhodu.

Samo na Primorskem smo imeli kmetije srečo, da nas ni zajel tako katastrofalen žled, kakršen je prizadel večino Slovenije, še posebej na Pivškem in Postojnskem. Kar nekaj čebelarjev sem prosila za fotografije čebelnjaka v žledu, vendar nekateri do oddaje mojega članka, žal, zaradi ledu in podrtega drevja sploh niso mogli priti do njega. Tokrat prilagam fotografijo čebelarja Egon Česnika iz Palčja, ki pravi, da je v živo dosti huje, kot je videti na fotografiji. Zato boste čebelarji poskrbeli za prizadeto drevje, ki je popokalo pod hudim žledom, ter ga nadomestili z novimi sadikami. Predvsem bo treba obnoviti sadno drevje, saj čebele na njem nabirajo tako pelod kot medicino. Glede na to, da bo sprehod po gozdu še nekaj časa prepovedan, vsaj dokler ga gozdarji vsaj približno ne spravijo v red, predvidevam, da bomo letos imeli težave pri prevozu čebel na gozdno pašo, če bo sploh medilo. Na Notranjskem so Javorniki in okolica Hrušice do višine 800 m preveč prizadeti.

V tistih dneh, ko je bila Slovenija ujeta v ledeni žled, so pri nas že množično cveteli zvončki in trobentice, pa tudi mandlji in marelice, ki so letos zaradi tople zime prehiteli čas. Žal pa je leska, ki je tako pomembna za razvoj čebeljih družin, ponekod med cvetenjem pomrznila. Takrat so imele moje družine po večini že po štiri sate pokrite zalege. V

eni družini sem opazila čebele z rumenimi obročki. Ta je bila najštevilnejša in je čez zimo porabila največ hrane. Tako lahko dobro opazim razliko med slovensko kranjsko sivko in italijansko *Apis mellifera ligustica*, ki zimo dočaka z večjim številom osebkov. Ob toplem vremenu sem jim potrgala pokrovec in preverila, ali imajo vse družine dovolj hrane. Brezmatično družino sem slišala jokati že ob samem vходу v čebelnjak, zato sem ji dodala 5-satni rezervni prašiček in pozneje preverila sprejetje matice.

Tudi v drugih krajih bo potreben prvi poseg v panj. Če bo za pregled še prehladno, vsaj poslušajmo, kako se družina odzove, če malce pihnemo v panj. Vse bo v redu s tisto družino, ki bo čisto tiho toliko časa, dokler ne bomo pihnil skozi mrežico, potem pa bo spustila nekaj sekund trajajoč tihič zvok navzgor in navzdol ter se pomirila. Če družina nenehno tuli oziroma joka, je gotovo brez matice. Pri nas je najpomembnejši mesec za razvoj družin marec, drugod po Sloveniji pa tudi april. Ko se poveča zalega, se poveča tudi poraba hrane. Zato ob lepem vremenu na hitro preglejmo, ali imajo družine še dovolj hrane, saj bo razvoj le tako potekal nemoteno. V družinah, v katerih ni dovolj hrane, namreč matica ne zalega s polno paro. Takim družinam ob gnezdo dodamo medeni sat s postrganimi pokrovcami. Če ga nimamo v zalogi, lahko sate poškopimo s sladkorno raztopino. Nekateri čebelarji dodajajo pogače. Tako bomo matice spodbujali k zaleganju tistih čebel, ki bodo nabirale prvo cvetlično pašo. Iz biologije čebele vemo, da se izleže

Žled čebel ni preveč zmotil, če drevje ni porušilo čebelnjaka.

Postrgani pokrovcami

Pred srnjadjo zaščitene evodije

21. dan, potem je še skoraj štiri tedne panjska čebela, šele nato pa odleti na pašo. Glede na to, da se prvo obilnejše cvetenje pri nas pojavi v začetku aprila, drugod pa morda dva tedna pozneje, lahko preprosto izračunamo, kdaj je treba matico spodbujati k zaleganju. Nikakor ne pozabimo na vodo, saj jo čebele krvavo potrebujejo za svoj razvoj, kot sem omenila že v januarškem prispevku.

Že konec meseca bodo na Obali cvetele številne rastline. Čebelje družine se bodo razvijale v obdobju cvetenja sliv, lapuha, ringloja, divje češnje, jabolk, hrušk, kutin, divjega kostanja, bresta in drugih rastlin. Ob obilnem cvetenju bomo lahko začeli vstavljati satnice. Zaradi previdnosti satnico raje vstavimo v medišče. Nekateri se s tem sicer ne boste strinjali, vendar naj to trditev utemeljim. Ker vse družine niso enako razporejene za začetek gradnje, se lahko zgodi, da bi jim bila satnica ob gnezdu v napoto in bi jo zgrizle. Ko bomo opazili, da so začele graditi satnice v medišču, jih lahko začnemo vstavljati tudi v plodišče. Čeprav je družina že močnejša, gnezda ne razbijamo, satnico pa postavimo na drugo mesto stran od zalege. Naša kranjska sivka je zelo nežna, zato nam bo hvaležna, če ne bomo grobo posegali v njen prostor. Če imamo rezervne družine, bomo gospodarske družine lahko okrepili s pokritimi sati zalege.

Opozorilo – preverimo zaloge hrane v čebeljih družinah!

Na ČZS kličejo številni čebelarji ter poročajo, da so čebele letos porabile nadpovprečno veliko količino zimskih zalog hrane in da so ponekod že skoraj brez nje. Čebelarjem zato svetujemo, naj ob toplejših dneh (10 °C v senci in več) na hitro pregledajo čebelje družine in preverijo zaloge hrane. Če ugotovijo pomanjkanje, je treba takim družinam takoj dodati hrano, najbolje meden sat. Če tega nimate, jim lahko dodate tudi sladkorno raztopino ali pogačo. *Boštjan Noč, predsednik ČZS*

Ker ta mesec še ne bomo imeli veliko dela, je prav, da si pripravimo tudi satnike in jih zažičimo. Najbolje je, če žico le speljemo prek satnikov in je vse do skorajšnje uporabe ne napnemo. Če so namreč satniki dlje časa napeti z žico, se ukrivijo. Satnice bomo vtirali tisti dan, ko jih bomo vstavljali v panje. Če jih hranimo v hladnejšem prostoru, jih pred vtiranjem za nekaj ur postavimo na toplo, da se pozneje ne bodo zvijale.

Marca je še zadnji čas za zasaditev medovitih rastlin. Ne čakajmo, da se bodo zasadile same, temveč zavijajmo rokave ter pripravimo načrt za naprej. Pred štirimi leti mi je mladi čebelar Gregor iz Nadanjega sela podaril semena in veliko sadik medovite *Euodia danielii*. Za saditev me je navdušila zlasti njegova razlaga, kako čebele kar prespijo na dišečih cvetovih, poleg tega pa evodija cveti pozno poleti, ko v naravi ni ničesar več zanimivega za čebele. Cvetenje traja dva tedna. Ker je moj cilj, da čebel ne bi bilo treba krmiti s sladkorjem, smo na našem hribu očistili del zapuščene strmine in posadili več dvoletnih dreves. Tretje leto so tudi zacvetela. Nekatera so zdaj visoka že tri metre, saj zrastejo zelo hitro, še zlasti če jih prvi dve leti dobro zalivamo. Zdaj tudi sama že podarjam čebelarjem semena in sadike evodije.

Zdaj bo tudi čas za pripravo prvih potaknjencev rožmarina, žajblja in sivke. Sama si jih pripravim tako, da odrežem približno 10 cm dolge vrhove osnovne rastline ter vsem odrežem vršiček. Spodnji del pomocim v rastne hormone, ki jih je mogoče kupiti v vrtnarijah. Potem združim po tri potaknjence skupaj ter spodnji del oblepim z dobro hranljivo zemljo, najraje s tisto iz deževnikovih kupčkov. Take pota-

Tako odrezano deblo bršljana ob akaciji bo raslo naprej, če ga ne postrgamo z drevesa.

knjence najprej posadim v lončke, pred zimo pa jih presadim v vrt. V dveh letih zrastejo v polmetrske blazinice. Poznamo več vrst sivke oziroma lavande, ki jo čebele obletavajo od konca junija pa tja do septembra. Pri nas imamo posajene prave in hibridne sivke, iz katerih poleti z destilacijo pridobivamo eterično olje, ki ga uporabljamo tudi za zdravljenje čebel.

Čebelarji se moramo zavedati, da je tako kot varoje treba zatirati tudi razmnoževanje bršljana, saj je za čebele zelo strupen. Poleg tega se bršljanov med v satju takoj strdi in iz izkušenj lahko povem, da družine zaradi tega tudi odmrejo. V preteklosti, ko kmetje niso hodili v službe, so sadovnjake in goz-

dove sproti očistili tudi bršljana. Dandanes samo s kmetijstvom skoraj ni mogoče preživeti, tako da smo kmetje obremenjeni še s službami, zato postorimo le najnujnejše. Vse bolj opažam, kako hitro propadajo sadovnjaki, hrasti, akacije in drugo drevice, ovito v bršljan, saj jih ta zaduši in jim sesa sokove. Posledica tega je tudi slabše medenje. Predsednik našega društva pravi, da so prvi sovražnik čebel varoje, drugi pa bršljan. Torej, zavijamo rokave in odstranimo zajedavca tako, da bo očiščeno celotno drevo. Iz izkušenj vem, da bo plezalka, tudi če poredimo veliko deblo, a jo pustimo na drevesu, še bolj srkala drevesni sok in živela naprej. ■

Odkupujemo čebelji vosek

- Iz vašega voska izdelujemo satnice poljubnih dimenzij. Najmanjša količina obdelave je 20 kg surovega voska. Velikost celice je 5,3 mm, kolikor je prava velikost celice kranjske sivke.
- Omogočamo vam tudi dekrystalizacijo medu v toplotni komori.
- Poleg tega lahko vaš med pakiramo v zeleno embalažo z neto težo od 10 g do 3000 g.

ČEBELARSKI RAZVOJNO-IZOBRAŽEVALNI CENTER GORENJSKE

Rožna dolina 50a, 4248 Lesce • E-pošta: cebelarski.center@gmail.com • GSM: 031/628 499

KIPGO

BATUJE 83, 5262 ČRNICE
 ☎(05) 368 45 80, ☎ (05) 368 45 81
 GSM 051 614 683
www.kipgo.net; kipgob@gmail.com
 PE LUKOVICA, BRDO 8, 1225 LUKOVICA
 ☎ (01) 720 61 30, e-mail: cebelarna.lukovica@gmail.com

**OBIŠČITE NAS
V NAŠI SPLETNI
TRGOVINI
WWW.KIPGO.NET**

**NAROČENO
POSILJEMO
TUDI PO
POŠTI!**

**VRHNE BATUJE
pon-pet 8:00-11:30
12:00-17:00
sob ZAPRTO**

**VRHNE LUKOVICA
pon-pet 9:00-13:00
13:30-18:00
sob 8:00-12:00**

**ZAROVNIKI ZA
PREVOZ AŽ IN
LR PANJEV
PANJEV**

**ZAPRT
ROGLJIČEN SPOJ
PRI PANJH**

**POGONI ZA
TANGENTIALNA,
KASETNA IN
RADIALNA TOČILA**

**NUDIMO
IZDELAVO
SATNIC
IZ VAŠEGA
VOSKA**

-MIN. KOLIČINA
VOSKA
10 KG

**SPOJI LEPLJENI
IN ZBITI**

IZDELUJEMO:
 -PRAŠILČKE, 35,
45, 55, 75
 -PANJE AŽ 95, 105,
po naročilu 115, 125
 -PANJE AŽ JE 95,
105, po naročilu 115,
125

Izkoristite možnost
nakupa čebelarstva
opreme z
subvencioniranjem R5
in EU do 80%

APISLOVENIJA 2014
 Obiščite nas na dnevih čebelarstva v Celju 15. in 16. marca 2014.
 Na sejmišču možnost menjave voska za satnice, nakup satnic ter odkup voska.
 Sprejemamo tudi vosek za predelavo satnic iz vašega voska, ki mora biti ustrezno pakiran.
 Dne 14.3.2014 bo trgovina v Lukovici odprta do 12.00. 15.3. bo trgovina zaprta.

Ugotavljanje okužb s čebeljimi virusi pri maticah in njihovih spremljevalkah

Urška Jamnikar Ciglenečki*, urska.jamnikar@vf.uni-lj.si, Ivan Toplak**, ivan.toplak@vf.uni-lj.si

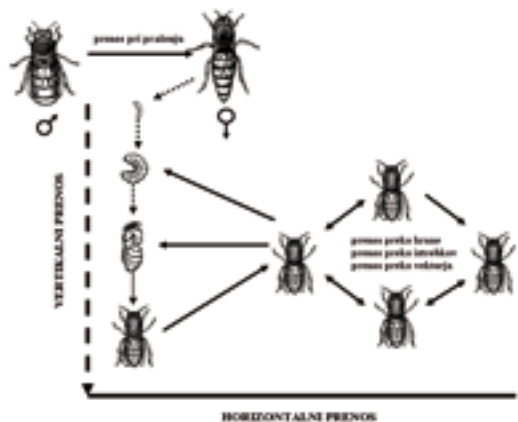
Okužena čebelja družina je zaradi visoke stopnje organizacije dela v čebelji družini in socialnih stikov med čebelami ter zaradi velike gostote čebel v panju lahko velika nevarnost za širjenje virusov na sosednje panje oziroma v okolje. Zato je poznavanje načina prenosov virusov zelo pomemben del raziskav pri spremljanju dinamike in preprečevanja širjenja okužb s čebeljimi virusi. Ti se med posameznimi čebelami in med čebeljimi družinami prenašajo na dva načina, in sicer horizontalno in vertikalno. Če se virusi prenašajo med čebelami iste generacije, je to t. i. horizontalni prenos, neposredno s kontaktom ali posredno prek okuženega vektorja (varoje) oz. prek hrane, okužene z virusi. Pri prenosu virusov z matice na potomce pa govorimo o t. i. vertikalnem prenosu (Slika 1). Čebelji virusi se prek teh dveh mehanizmov uspešno ohranjajo v populaciji čebel.

V naši raziskavi smo preverili navzočnost virusov pri maticah in njihovih spremljevalkah. V raziskavi smo preučevali navzočnost virusa akutne paralize (ABPV), virusa črnih matičnikov (BQCV), virusa kronične paralize (CBPV) in virusa deformiranih kril (DWV) pri 27 maticah in v 27 vzorcih njihovih spremljevalk. Prav tako smo v vsakem vzorcu matic in spremljevalk pod svetlobnim mikroskopom prešteli število spor noseme v Neubauerjevem hemocitometru. Od devetih izbranih slovenskih vzrejevalcev matic smo julija 2010 kupili po tri matice s spremljevalkami iz plemenilnika. Pri izbiri vzrejevalcev smo skušali doseči, da bi bili ti iz vseh slovenskih pokrajin. Matice in spremljevalke vzrejevalca 1 so bile kupljene na Gorenjskem, vzrejevalcev 2, 3 in 9 na Štajerskem, vzrejevalcev 4 in 5 v Prekmurju, vzrejevalcev 6 in 7 na Dolenjskem in vzrejevalca 8 na Primorskem. Vseh 27 matic in njihovih spremljevalk je bilo ob prejetju klinično zdravih.

Virusov ABPV in DWV pri maticah nismo dokazali, pri vseh 27 maticah pa smo dokazali navzočnost virusa BQCV (100 %) ter pri štirih maticah še navzočnost virusa CBPV (15 %). V vseh 27 vzorcih spremljevalk smo dokazali navzočnost virusa BQCV (100%), v sedmih vzorcih navzočnost virusa ABPV

(26 %) in v petih vzorcih navzočnost virusa DWV (19 %). V nobenem vzorcu spremljevalk nismo dokazali navzočnosti virusa CBPV (Slika 2). V posameznem vzorcu matic in spremljevalk smo pod svetlobnim mikroskopom prešteli število spor noseme. V nobenem izmed 27 vzorcev matic nismo dokazali navzočnosti spor noseme, vendar smo jih dokazali in prešteli v 18 od 27 vzorcev spremljevalk (67 %) (Slika 2). V posameznem vzorcu spremljevalk, v katerem smo dokazali nosemo, je bilo število spor od 2,9 do 67,2 milijona na čebelo.

Na podlagi naših rezultatov lahko na splošno sklepamo, da so matice veliko bolj odporne proti virusnim okužbam kot njihove spremljevalke. Virus BQCV smo dokazali v vseh 27 vzorcih matic in v vseh 27 vzorcih njihovih spremljevalk, na podlagi tega pa sklepamo, da se virus BQCV prenaša tudi vertikalno. Visok odstotek ugotovljenega virusa kaže na najverjetnejšo kombinacijo obeh načinov prenosa, tako vertikalnega kot horizontalnega. Virus BQCV je bil ugotovljen pri visokem odstotku čebel delavk po vsej Evropi. Okužba odraslih čebel z virusom BQCV ne povzroča kliničnih znakov bolezni, prav tako pa je še zelo malo znanega o vplivu navzočnosti tega virusa na življenje čebelje družine. V Franciji so opisali težave vzrejevalcev matic v povezavi z zimskimi izgubami čebeljih družin, te pa povezujejo predvsem s hkratno navzočnostjo virusa BQCV in noseme. Naših predvidevanj glede vertikalnega prenosa virusov nismo potrdili pri preosta-

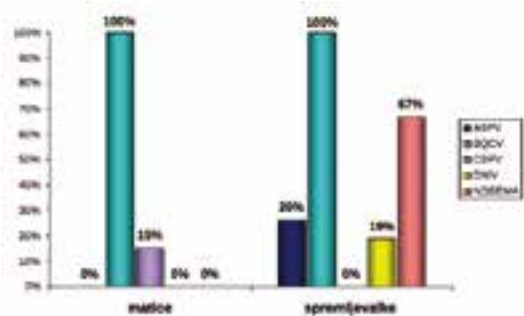

Slika 1: Shematski prikaz načinov horizontalnega in vertikalnega prenosa čebeljih virusov.

* dr., univ. dipl. biokem., Veterinarska fakulteta, Nacionalni veterinarski inštitut

** dr., dr. vet. med., Veterinarska fakulteta, Nacionalni veterinarski inštitut

lih treh preučevanih virusih, torej pri virusih ABPV, CBPV in DWV. Navzočnost virusa CBPV smo dokazali pri štirih maticah, ne pa tudi pri njihovih spremljevalkah in tudi ne pri nobenem od preostalih 23 pregledanih vzorcev spremljevalk. Ob primerjavi navzočnosti virusa ABPV in virusa DWV pa smo, nasprotno kot pri virusu CBPV, ugotovili, da so z njima okužene spremljevalke (26 in 29 %), ne pa tudi matice. Ugotovljena navzočnost virusa CBPV pri maticah, ne pa tudi pri njihovih spremljevalkah, bi lahko bila posledica visoke virulence tega virusa, ki povzroča paralizo čebel in posledično njihovo smrt. Očitno je matica odpornejša proti okužbi z virusom CBPV, zato bi lahko bila pomemben rezervoar tega virusa, tako da bi se ta v populaciji čebel lahko ohranjal prek matičinih spremljevalk. Občasno bi se utegnila okužba čez leto horizontalno prenašati z matic na čebele delavke, to pa se kaže v visoki smrtnosti čebel delavk. Navzočnost virusa CBPV so sicer dokazali v vseh razvojnih stopnjah čebele, tako da to kaže na možnost vertikalnega prenosa, vendar pri okužbi čebel z virusom CBPV z izraženimi kliničnimi znaki doslej še niso dokazali vertikalnega prenosa virusa z matic na potomce. Na podlagi naših rezultatov lahko sklepamo, da virus CBPV ni bil prenesen z matic na spremljevalke. Pri okužbi z virusom ABPV in virusom DWV je bil prenos teh virusov v svetu dokazan tako vertikalno kot horizontalno s hrano oziroma s kontaktom. Med osebki čebelje družine je najpogostejši horizontalni prenos prek ustne odprtine. V našem primeru lahko sklepamo, da smo z ugotov-

Slika 2: Odstotek vzorcev matic in njihovih spremljevalk, pri katerih smo ugotovili navzočnost virusov ABPV, QCV, CBPV, DWV in noseme

vitvijo virusa ABPV in virusa DWV pri spremljevalkah dokazali horizontalni prenos, saj teh dveh virusov pri maticah nismo ugotovili (Slika 2).

Virusne okužbe in klinična slika bolezni pri čebelah so gotovo v veliki meri odvisne tudi od drugih povzročiteljev bolezni, kot sta nosema in varoja. Okužbo z nosemo najpogosteje ugotavljamo pri odraslih čebelah, manj pa pri maticah in trojih. To je najverjetneje povezano z delitvijo dela v čebelji družini, saj je največja možnost okužbe prav pri čiščenju panjev, pri katerem sicer matice in troji ne sodelujejo. Zato so rezultati, ki smo jih dobili pri pregledu navzočnosti spor noseme pri 27 maticah in 27 vzorcih spremljevalk, pričakovani. Pri spremljevalkah smo spore noseme dokazali pri 67 % čebel, nismo pa jih dokazali pri nobeni izmed pregledanih matic. Rezultati nadzora okužb z virusi skupaj z

LOGHOUSE d.o.o.
SI-3221 Naležnja, SI-CVENKA

Sodobna gradnja objektov iz lesa
Z naravo do hiše

VELIKA PONUDBA ČEBELNJAKOV:

- * tipski čebelnjaki za 17 AŽ panjev
- * tipski čebelnjaki za 24 AŽ panjev
- * čebelnjaki po naročilu in želji kupca
- * APITERAPEVTSKI čebelnjaki

Čebelnjake izdelujemo po predlogah znanih slovenskih čebelarjev.

Informacije:
E-mail: info@loghouse.si, www.loghouse.si,
Tel.: 08 205 84 91

drugimi patogeni pri maticah pomembno prispevajo k razumevanju okužb čebeljih družin v Sloveniji v povezavi z boleznimi, ki lahko povzročajo visoko smrtnost posameznih osebkov čebelje družine in vplivajo na preživetje celotne družine. Ne glede na majhno število pregledanih vzorcev ugotavljamo, da je ob nakupu matice in njenih spremljevalk mogoč prenos enega ali več različnih virusov od vzrejevalca matic v nov čebelnjak. Če želimo zmanjšati prenose in pogostost virusnih okužb pri čebelah, bi bilo treba temu v prihodnje nameniti posebno pozornost. Zanimiva je tudi primerjava rezultatov ugotovljene navzočnosti virusov in spor nosome pri maticah in njihovih spremljevalkah med posameznimi vzrejevalci matic, saj smo pričakovali razlike glede na različno geografsko lego njihovih čebelnjakov. Tako smo

predvidevali na podlagi rezultatov naše predhodne raziskave, v kateri smo ugotavljali navzočnost virusov pri čebelah v različnih slovenskih pokrajinah. Ugotovljeni odstotki virusov v čebeljih družinah so se razlikovali od pokrajine do pokrajine. Primerjava rezultatov okuženosti z virusi pri maticah in spremljevalkah pa je pokazala podobne odstotke navzočnosti virusov in nosome, ne glede na geografsko lego vzrejevalca matic. Prav tako nismo zasledili večjih razlik glede navzočnosti virusov in nosome pri treh maticah, odvzetih pri istem vzrejevalcu, kot tudi ne pri treh vzorcih njihovih spremljevalk. ■

Vir: Jamnikar Ciglenceki, U. (2013): *Preučevanje virusnih okužb pri kranjski čebeli (Apis mellifera carnica): doktorska disertacija*. Ljubljana: Medicinska fakulteta, 173 strani.

Ta mesec sta preživetje in moč čebeljih družin odvisni od posegov čebelarja

Lidija Matavž*, lidija.matavz@vf.uni-lj.si

V marcu ob morebitnem odmrtnju družine ugotovimo vzrok njenega propada. To je lahko huda gniloba čebelje zalege ali nose mavost oz. varoza. Če sami ne najdemo vzroka, se o tem posvetujemo s pristojnim veterinarjem VF NVI.

Odmiranje družin lahko povzroči tudi nose mavost, saj so čebele lani nabrale obilo manovega medu, ki je v satju kristaliziral. Če čebelarji takšnega medu nismo odvzeli in ga nadomestili z laže prebavljivo hrano, je lahko nose mavost ključnega pomena. Pri težko prebavljivem medu se kronična oblika nose mavosti lahko spremeni v akutno obliko: čebelja družina je nemirna, porabi več hrane, čebele z napetimi zadki izletavajo tudi ob hladnih dneh in se zbirajo v gruči pred panjem. Najznačilnejši znaki so z iztrebki zamazano proče-

lje in notranjost panjev, zamazano satje in odmrle čebele na podnici panjev. V takšnem primeru lahko rečemo, da je kronična oblika bolezni prešla v akutno obliko in povzročila odmrtnje čebelje družine. Takšno odmrlo družino neškodljivo uničimo in panj dobro razkužimo. Za potrditev bolezni moramo opraviti mikroskopski pregled čebel oziroma čebeljih iztrebkov, s katerim potrdimo navzočnost spor *Nosema apis* ali *Nosema ceranae*. Posledici nose mavosti čebeljih družin sta krajša življenjska doba čebel in manjši donos medu. Matica, ki je okužena z nose mo, slabše zalega ali zaradi atrofije ovarijev celo preneha zalegati.

V bližini čebelnjaka že ta mesec postavimo ustrezen napajalnik z neoporečno pitno vodo, prav tako pa moramo preveriti tudi naravni odpad varoj. Če odpade več kot ena varoja na dan, moramo opraviti dodatno spomladansko zdravljenje čebeljih družin. Zdravljenje opravimo še pred prvo pašo po posvetovanju s pristojnim veterinarjem VF NVI. ■

* mag., dr. vet. med., Nacionalni veterinarski inštitut, enota Murska Sobota, Veterinarska fakulteta Univerze v Ljubljani

Pridobivanje potrdil o izobraževanju čebelarjev s področja zdravstvenega varstva čebel

Čebelar, ki potrebuje potrdilo o izobraževanju s področja zdravstvenega varstva čebel v izvedbi VF NVI, mora zahtevek za izdajo potrdila poslati veterinarju, ki je predavanje izvajal. Ta zahtevek je lahko bodisi v pisni bodisi v elektronski obliki. V njem čebelar posreduje svoje podatke (ime, priimek, naslov) ter navede datum in kraj predavanja, do kdaj naj bo potrdilo izdano in za kaj ga potrebuje.

Veterinar na podlagi seznama udeležencev preveri, ali se je čebelar v resnici udeležil tovrstnega predavanja, nato pa skenirano stran s čebelarjevim podpisom skupaj s priloženim zahtevkom pošlje Centru za permanentno in podiplomsko izobraževanje VF, ki izda potrdilo. Izdaja potrdil o izobraževanju, izvedenih na podlagi Uredbe, je brezplačna. Za vsa potrdila, izdana zunaj ustaljenega postopka (duplikati, potrdila za izobraževanje, ki je potekalo pred več kot letom dni), pa je treba plačati 8,50 EUR.

Kako bomo zatirali varoje v letu 2014?

Alenka Juric*, alenka.juric@vf.uni-lj.si

Zatiranje varoj pri čebelah je ključnega pomena za ohranjanje dobrega zdravstvenega stanja in preživetje čebeljih družin. Zatiranje varoj bo učinkovito in uspešno le ob sodelovanju veterinarske stroke in čebelarjev ter ob preudarni uporabi zdravil. Vsi si želimo, da bi imeli na voljo učinkovito zdravilo, ki bi bilo enostavno za uporabo in ne bi imelo neželenih posledic, kot so ostanki v čebeljih pridelkih in škodljiv vpliv na čebele, vendar se moramo pogosto odločati med prednostmi in slabostmi posameznega zdravila.

Uspešnost dozdajšnjega organiziranega poletnega in zimskega zatiranja varoj je bila različna. Rezultat enotnega pristopa k zatiranju varoj, boljše organiziranosti in strokovne podpore veterinarske stroke ter drugih služb na področju čebelarstva, številnih strokovnih izobraževanj, načrtnega in usklajenega zdravljenja, pa tudi uporabe različnih zdravil in metod zdravljenja so bogate praktične izkušnje in spoznanje, da je boljše preživetje čebeljih družin in pridobivanje zdravstveno ustreznih čebeljih pridelkov mogoče le ob medsebojnem sodelovanju in zaupanju vseh pristojnih.

Ministrstvo za kmetijstvo in okolje letos ne bo več plačalo stroškov, povezanih z nakupom zdravil za obvladovanje varoze pri čebelah. Kljub temu sta za ohranitev zdravja čebel in pridobivanje zdravstveno ustreznih čebeljih pridelkov nujna enoten pristop k zdravljenju varoze in preudarna uporaba učinkovitih zdravil. V želji, da bi slovenskim čebelarjem zagotovili dostop do večine zdravil, ki so v Evropski uniji registrirana za uporabo pri čebelah, smo v veterinarski službi VF NVI pripravili seznam tistih, ki bi jih bilo v skladu z veljavno zakonodajo mogoče dobiti.

Seznime zdravil za poletno in zimsko zdravljenje varoze ter po potrebi tudi za dodatno zdravljenje bomo z vsemi potrebnimi informacijami poslali ČD, ki bodo lahko zbrala rezervacije posameznih zdravil s strani čebelarjev in jih posredovala pristojnemu veterinarju NVI. Poleg tega bomo veterinarji VF NVI v uradnih urah na sedežih enot in po telefonu sprejemali rezervacije ter strokovno pomagali čebelarjem z individualnimi svetovanji. Tako informacije o rezervaciji zdravil kot druge informacije s področja zdravstvenega varstva čebel lahko spremljate tudi na spletni strani Veterinarske fakultete:

<http://www.vf.uni-lj.si/vf/index.php/si/strokovno-delo/ambulante-in-zdravstveno-varstvo/zdravstveno-varstvo-cebel>. Predvidoma do konca maja bodo za čebelarje organizirana teoretična in praktična veterinarska izobraževanja o uporabi zdravil. Neposredno ob izdaji zdravila bodo čebelarji od veterinarja prejeli natančno pisno navodilo in strokovni nasvet za uporabo.

Učinkovitost zdravil za zdravljenje varoze

Nabor razpoložljivih registriranih zdravil za uporabo pri čebelah je majhen. Pri tem ločimo tako imenovane sintetične učinkovine (fluvalinat, flumetrin, amitraz, kumafos) in učinkovine naravnega izvora, ki jih uporabljajo v ekoloških čebelarstvih, kot so organske kisline (mravljinčna, oksalna in mlečna kislina) in eterična olja (predvsem timol).

Za sintetične učinkovine ali podobne učinkovine, za katero je znana navzkrižna rezistenca (na primer navzkrižna rezistenca med flumetrimom in fluvalinatom), na splošno velja, da so učinkovitejše, saj njihove delovanje ni toliko odvisno od zunanjih vplivov. Ker je znano, da varoje po nekaj letih uporabe iste učinkovine razvijejo odpornost nanjo, pa to zdravilo ni več tako učinkovito kot na začetku uporabe. Terenske in laboratorijske raziskave učinkovitosti posameznih zdravil, ki smo jih v zadnjih letih opravljali na VF NVI, so pokazale, da je povprečno najučinkovitejši kumafos, da je dobro učinkovit tudi amitraz in da je bil najmanj učinkovit flumetrin. Kljub temu so čebelarji na nekaterih območjih Slovenije imeli dobre izkušnje tudi s flumetrimom, nekateri posamezniki pa so nam poročali o slabi učinkovitosti amitraza in kumafosa. Zaradi tega je treba pri izbiri zdravila upoštevati, katere učinkovine so bile uporabljene prejšnja leta in kakšna je bila učinkovitost zdravljenja pri uporabi posameznih vrst zdravil.

Za zdravila, ki jih uporabljajo pri ekološkem čebelarstvu, je znano, da niso tako učinkovita kot sintetična. Praksa je pokazala, da je tovrstno zdravljenje dovolj učinkovito pri nizki stopnji napadenosti čebeljih družin z varojami, še zlasti če je organizirano sočasno pri vseh čebeljih družinah na nekem območju. Varoje lahko obvladujemo v mejah, ko ne povzročajo večje ekonomske škode, le z natančnim delom, dobro načrtovanim in izvedenim letnim in zimskim zatiranjem, z upoštevanjem vseh potrebnih ukrepov, kot so npr. apitehnični ukrepi za zmanjševanje števila varoj, ter z dobrim sodelovanjem čebelarjev na nekem območju.

* dr. vet. med., Nacionalni veterinarski inštitut, Enota Celje, UL Veterinarska Fakulteta

Na učinkovitost vseh vrst zdravil vpliva tudi pojav reinvazije, to je vnovične napadenosti že zdravljenih družin z varojami iz okoliških čebelnjakov, v katerih zdravljenje ni bilo uspešno ali sploh ni bilo izvedeno. Zato je treba pri načrtovanju zdravljenja upoštevati tudi gostoto naseljenosti čebeljih družin na določenem območju oziroma možnost organiziranja sočasnega zdravljenja.

Ostanki zdravil v čebeljih pridelkih in drugi neželeni učinki

Za nekatere čebelarje so zdravila sintetičnega izvora sprejemljivejša predvsem zaradi njihove preproste uporabe in pričakovane večje učinkovitosti. Ob tem pa se je treba zavedati, da lahko zlasti nepreudarna oziroma nepravilna uporaba teh zdravil zaradi razvoja odpornosti ogrozi zdravje čebel, zaradi škodljivih ostankov zdravil v čebeljih pridelkih pa tudi zdravje ljudi.

Dozdajšnje analize so pokazale vsebnost ostankov zdravil tudi v slovenskem medu, vendar njihove vrednosti glede na veljavno zakonodajo (Uredba komisije EU, št. 37/2010) niso presegle meje največje dovoljene količine ostankov (MRL, Maximal residue limits). Glede ostankov v čebeljih pridelkih sta problematična predvsem amitraz in kumafos. Ker je kumafos topen v maščobah, se veže na vosek, v njem pa se lahko nakopiči in prehaja v čebelje pridelke. To tveganje je manjše, če satja, ki je bilo izpostavljeno zdravilu, ne uporabljamo za pridobivanje čebeljih pridelkov in če vsako leto zamenjamo vsaj tretjino satja. Spodbudno je,

da se je v zadnjih nekaj letih precej povečalo število čebelarjev, ki za zdravljenje čebel uporabljajo za zdravje ljudi manj škodljive organske kisline ali eterična olja. Ker ta ne predstavlja večjega tveganja za zdravje ljudi, evropska zakonodaja zanje ne predpisuje največje dovoljene mejne vrednosti, poudariti pa velja, da lahko zlasti ob napačni uporabi tudi ta zdravila puščajo v čebeljih pridelkih ostanke (vonj po kislini, timolu) ali povzročajo neželene posledice pri ljudeh (alergije, razjede, zastrupitve).

Pri zdravljenju čebel je namreč nujno uporabljati osebno zaščitno opremo (zaščitna delovna obleka in obutev, zaščitne rokavice, zaščitna maska za obraz ...) v skladu z navodilom proizvajalca zdravila ter upoštevati predpise o varstvu okolja.

Gre za hlapljive zdravilne učinkovine, na učinkovitost zdravljenja in pojav neželenih učinkov pa vplivajo številni zunanji dejavniki, kot so temperatura in vlaga v okolici ter mikroklimatske razmere, povezane z aktivnostjo in močjo čebelje družine ter ventilacijo v panju. Med doslej najpogostejšimi neželenimi učinki so slabša učinkovitost zdravljenja od pričakovane, zmanjšano ali popolna prekinjeno zaleganje, odmiranje čebeljih ličink in odraslih čebel, večja vznemirjenost čebel, zmanjšano jemanje ponujene hrane in ropanje. Manj neželenih učinkov zdravljenja je bilo ugotovljenih ob zdravljenju z natančnimi odmerki, ki so bili prilagojenimi posamezni čebelji družini, ob upoštevanju okoljskih dejavnikov, ustreznih in rednih oskrbi čebeljih družin s kakovostno hrano in pitno vodo, pa tudi v družinah z mladimi maticami.

Seznam zdravil, ki so predvidena v programu zdravljenja varoze v letu 2014

Zdravilo	Način zdravljenja Opis načina uporabe zdravil je namenjen zgolj lažjemu razumevanju, čebelar pa mora pri zdravljenju upoštevati navodilo veterinarja!
THYMOVAR (timol) , 1 zavitek z 10 trakovi	Trak položimo na matično rešetko v medišču. V gospodarsko čebeljo družino z eno naklado oz. eno etažo zalege vstavimo najprej en trak zdravila; trak prerežemo na polovico in ju položimo diagonalno z zgornje strani plodišča (na matično rešetko ali nad sate, najmanj 4 cm stran od zalege). Po 3–4 tednih odstranimo prvi trak in na enak način za 3–4 tedne vstavimo drugega. Zdravljenje se začne po zadnjem točenju medu oz. po navodilu veterinarja in traja od 6–8 tednov.
BAYVAROL (flumetrimin) , zavitek s 4 trakovi	Trakove zdravila obesimo med satje ob zalego v plodišču. V gospodarsko čebeljo družino z eno naklado oz. eno etažo zalege vstavimo 4 trakove zdravila. Obesimo jih na satje ob zalego v plodišču. Upoštevati je treba odmere zdravila in čas trajanja zdravljenja. Zdravljenje se začne po zadnjem točenju medu oz. po navodilu veterinarja in traja 6 tednov (42 dni).
VARIDOL (amitraz)	Tekočino nakapamo na papir za dimljenje in zadimimo. Zdravilo bo za zdravljenje varoze uradno dovoljeno predpisovati in uporabljati, v kolikor bo pridobilo vsa potrebna dovoljenja za promet v Sloveniji. Do oddaje tega članka še nismo imeli na voljo natančnejših informacij o zdravilu.
PERIZIN (kumafos) , steklenička z 10 ml 3,2 % kumafos	Za pripravo zdravilne raztopine. Zdravljenje izvedemo enkrat ali dvakrat po metodi kapanja zdravilne raztopine. Na polno zasedeno ulico uporabimo največ 5 ml pripravljene mlačne zdravilne raztopine. Po navodilu veterinarja zdravljenje izvedemo pri čebeljih družinah brez zalege, pozimi pri zunanji temperaturi najmanj 5 °C. Če po zadnjem zimskem zdravljenju odpade več kot 100 varoj, je obvezno dodatno posvetovanje z veterinarjem. Upoštevati je treba navodilo in karenci!

APIGUARD (timol) , posodica s 50 g gela	<p>Posodico z gelom položimo na matično rešetko v medišču. V gospodarsko čebeljo družino z eno naklado oz. eno etažo zalege vstavimo najprej eno posodico zdravila v obliki gela; posodico položimo z zgornje strani plodišča (na matično rešetko ali na sate, vendar stran od zalege). Ko gel iz prve posodice izhlapi (ob ustreznih razmerah se to zgodi v dveh tednih), prvo posodico odstranimo in na enak način vstavimo drugo. Pozno poleti (ko je zunanja temperatura praviloma že nekoliko nižja) učinkovina izhlapeva nekoliko počasneje. Drugo posodico zato odstranimo iz panjev po približno 2–4 tednih. Zdravljenje se začne po zadnjem točenju medu oz. po navodilu veterinarja in traja od 4–6 tednov.</p>
CHECKMITE (kumafos) , zavitek z 10 trakovi	<p>Trakova zdravila obesimo med satje ob zalego v plodišču. V gospodarsko čebeljo družino z eno naklado oz. eno etažo zalege vstavimo po 2 trakova. Obesimo ju na satje ob zalego v plodišču. Upoštevati je treba odmerek zdravila in čas trajanja zdravljenja. Zdravljenje se začne po zadnjem točenju medu oz. po navodilu veterinarja in traja 6 tednov (42 dni).</p>
APILIFE VAR (timol, evkaliptusovo olje, kafra, levomentol) , zavitek z 2 trakovoma	<p>Trak položimo na matično rešetko v medišču. V gospodarsko čebeljo družino z eno naklado oz. eno etažo zalege vstavimo najprej en trak zdravila, ki ga lahko prerežemo na 3–4 dele, te pa potem položimo diagonalno z zgornje strani plodišča (na matično rešetko ali nad sate, vendar stran od zalege in hrane). Trak nato zamenjamo še trikrat s presledki po 7 dni (skupaj traja zdravljenje 28 dni). Zdravljenje se začne po zadnjem točenju medu oz. po navodilu veterinarja in traja 4 tedne.</p>
MRAVLJINČNA KISLINA , 1 liter 85-odstotne mravljinčne kisline	<p>Tekočina za dolgotrajno izhlapevanje iz hlapilnikov ali za kratkotrajno izhlapevanje iz primernih krp, na primer iz vileda krpe. Metoda dolgotrajnega izhlapevanja kisline: Izhlapevanje iz hlapilnikov izvedemo dvakrat: prvič v drugi polovici julija in drugič v prvi polovici septembra. Prvo zdravljenje po navadi traja do 5 dni, drugo pa do 14 dni. Odmerek kisline je treba natančno prilagoditi čebelji družini in vrsti hlapilnika. Metoda kratkotrajnega izhlapevanja kisline (šokterapija): Izhlapevanje iz vileda krpe izvedemo 2- do 3-krat v odmerku 10–15 ml na gospodarsko čebeljo družino v AŽ-panju. Presledek med posameznimi zdravljenji naj bo najmanj 5 dni, odmerek pa je treba prilagoditi velikosti panja in moči družine. Zdravljenje se začne po zadnjem točenju medu oz. po navodilu veterinarja.</p>
MAQS (mravljinčna kislina v gelu), 2 trakova z gelom	<p>Trak z gelom položimo na matično rešetko v medišču. En trak položimo nad plodiščne sate na matično rešetko (AŽ-panj). V LR-panj lahko vstavimo oba trakova na sate z vrha medišča. Potrebni sta dve zdravljenji s presledkom nekaj tednov. Zdravljenje se začne po zadnjem točenju medu oz. po navodilu veterinarja.</p>
MLEČNA KISLINA	<p>Za zatiranje varoj pri čebeljih družinah brez zalege, zaradi praktične uporabe in hitrega izhlapevanja zdravilo po navodilu veterinarja uporabljamo tudi za nujno oz. dodatno zdravljenje varoze, lahko tudi med sezono. Galensko ali magistravno zdravilo, na veterinarski recept, 1 liter 15-odstotne mlečne kisline. Zatiranje varoj izvedemo s pršenjem mlečne kisline neposredno po čebelah in satju v odmerku največ 100 ml na čebeljo družino. Po potrebi ga lahko tudi ponovimo. Odmerek je treba prilagoditi moči čebelje družine. Upoštevati je treba nasvet, navodilo in karenco, ki jo predpiše veterinar!</p>
APIVAR (amitraz) , zavitek z 10 trakovi	<p>Trakova zdravila obesimo med satje ob zalego v plodišču. V gospodarsko čebeljo družino z eno naklado oz. eno etažo zalege vstavimo po 2 trakova zdravila. Obesimo ju na satje ob zalego v plodišču. Upoštevati je treba odmerek zdravila in čas trajanja zdravljenja. Zdravljenje se začne po zadnjem točenju medu oz. po navodilu veterinarja in traja 6 tednov (42 dni).</p>
API-BIOXAL (oksalna kislina v obliki dihidrata), zavitek s 35 g praška oksaldihidrat	<p>Kristali za pripravo raztopine ali za sublimacijo. Metoda kapanja zdravilne raztopine: po polno zasedeni ulici s čebelami pokapamo največ 5 ml pripravljene mlečne zdravilne raztopine. Zdravimo samo enkrat. Metoda izhlapevanja iz hlapilnika (sublimator Varrox, ki ima ustrezen certifikat): glede odmerka in časa trajanja sublimacije se držimo navodila proizvajalca zdravila ter nasveta in navodila veterinarja. Čebelje družine brez zalege zdravimo jeseni ali pozimi, zdravilo pa pri družinah brez zalege po navodilu veterinarja lahko uporabljamo tudi med sezono, najbolje med načrtovano prekinitvijo zaleganja. Če po zadnjem zimskem zdravljenju odpade več kot 100 varoj, je obvezno dodatno posvetovanje z veterinarjem.</p>

GLUKOZNO-FRUKTOZNI SIRUP - C*TruSweet

- visok odstotek sladkorja,
- takoj pripravljen za uporabo,
- stabilen in dolgo obstojen.

Dobavitelj:

SONLEN, d. o. o.

Razborca 4, 2382 Mislinja

GSM: 041/640 863

Tel.: 02/885 62 30

E-pošta: sonlen@siol.net

www.sonlen.si

Pojasnilo uredništva

Na objavljeni članek o zdravlilih za zdravljenje varoze v letu 2014 je ČZS poslala NVI pisno pripombo, da članek ne ustreza sklepu št. 2, sprejetem na sestanku med ČZS in NVI (objavljen je bil v SČ, št. 2/2014, str. 55). Na naše pripombe in vztrajanje po dopolnitvi članka s podatki o učinkovitosti, tehnološkimi navodili za uporabo v vseh panjskih sistemih, ki jih uporabljamo v Sloveniji (AŽ-, LR-, Kirarjev panj), ter z dozdašnjimi izkušnjami NVI s posameznimi zdravlili nam je NVI odgovoril takole:

»Zdravila, ki so registrirana ali imajo dovoljenje za promet, so bila laboratorijsko in klinično preizkušena v listovnih panjih. Nobeno izmed navodil za uporabo zdravila za čebele ne vsebuje diktije, da se ne sme uporabljati v AŽ-panjih ali panjih druge vrste, ki se uporabljajo v Sloveniji. Veterinarski poklic je reguliran in veterinar mora upoštevati navodilo proizvajalca zdravila. V primeru suma neželenih učinkov zdravljenja mora rejec takoj obvestiti veterinarja, ta pa dobavitelja ali Javna agencija za zdra-

vila in medicinske pripomočke. Pri zdravljenju čebel dajemo čebelarjem veterinarsko navodilo za uporabo zdravil. Za razliko od sredstev se zdravilo predpisuje ciljano in se izda na podlagi čebelarjeve osebne anamneze za število čebeljih družin v njegovem čebelnjaku, praviloma za enkratno zdravljenje. Pri tem veterinar upošteva navodilo proizvajalca zdravila in podatke o napadenosti družin z varojami, moč čebeljih družin, tehnologijo čebelarjenja, učinkovitost zdravljenja v samem čebelnjaku v preteklih letih, rezultate različnih monitoringov in seveda tudi želje čebelarja. Ker gre za kompleksne dejavnike, ki lahko vplivajo na učinkovitost zdravljenja in tudi pojav neželenih učinkov, je toliko bolj pomembno, da vsak čebelar v sodelovanju s pristojnim veterinarjem poišče najboljšo rešitev za svoje čebelarstvo. Prispevek, ki smo ga poslali v objavo, je namenjen večini slovenskih čebelarjev, zato je primerno, da so v njem navedene splošne ugotovitve in splošni veterinarski nasveti pristojnih na preprost in čebelarjem razumljiv način.«

Zakaj čebelarji v letu 2014 ne bomo brezplačno prejeli zdravil za zdravljenje varoze?

V prejšnjem obdobju je bil v okviru sredstev iz Uredbe o izvajanju Programa ukrepov na področju čebelarstva v Republiki Sloveniji za zatiranje varoj vsako leto namenjen določen znesek, ki je zagotavljal, da so na Nacionalnem veterinarskem inštitutu (NVI), v okviru katerega delujejo veterinarji specialisti za čebelarstvo, lahko priskrbeli dogovorjena zdravila in jih brezplačno razdelili čebelarjem. Z letošnjim letom se ta praksa spreminja.

Ministrstvo za kmetijstvo in okolje je ob našem sodelovanju pripravilo novo Uredbo o izvajanju programa ukrepov na področju čebelarstva v Republiki Sloveniji v letih 2014–2016. Zaradi racionalizacije porabe proračunskih sredstev so spremenili izvajanje ukrepa Nadzor nad varozo. Na podlagi mnenja Ministrstva za finance bi morali spremeniti sistem izdaje zdravil za zdravljenje varoze. Tako bi morali vsakemu posameznemu čebelarju zaradi novega sistema obdavčitve subvencije (subvencija za brezplačna zdravila bi se štela tudi v dohodnino, tako da bi moral čebelar plačati dohodnino tudi iz naslova brezplačnih zdravil) izdati odločbo o dodelitvi sredstev za nakup zdravil, ob morebitnih ugotovljenih nepravilnostih glede uporabe zdravil pa tudi odločbo o vračilu sredstev. Strošek Agencije za kmetijske trge in razvoj podeželja za obdelavo vloge bi bil večji od povprečnih zneskov na odločbi.

Nova Uredba je prerazporejena sredstva namenila za razvoj in raziskave, kot se je dogovorila delovna skupina (dr. Janko Božič – Biotehniška fakulteta, dr. Metka Pislak Ocepek – NVI, Boštjan Noč – ČZS, Domen Jaklič – Medex, Lidija Lipič Berlec – MKO in avtor prispevka), ki je pripravljala strokovna izhodišča za novo Uredbo, takšna odločitev pa je tudi v skladu s sklepom komisije UO ČZS za tehnologijo čebelarjenja in varno hrano ter komisije UO ČZS za čebelarje prevaževalce.

Zaradi tega bo moral v prihodnjem triletnem obdobju vsak čebelar sam plačevati stroške za nakup sredstev zatiranje varoj. Katera sredstva bodo čebelarjem v Sloveniji na voljo, bo odločil NVI, ČZS pa se bo pri tem trudila, da bodo njihove cene čim ugodnejše. Pri izbiri zdravil je od čebelarjev pričakovati, da se bodo na podlagi predavanj in svetovanj veterinarjev NVI ter strokovnih prispevkov v Slovenskem čebelarju odločili za nakup tistih, ki jih bodo znali pravilno uporabiti v svoji tehnologiji čebelarjenja, tako da ta ne bodo ogrožala varnosti čebeljih pridelkov. Kljub vse večji izbiri tovrstnih zdravil pa je dolgoročna usmeritev ČZS in MKO čim širša uporaba organskih kislin in eteričnih olj, ki jih uporabljajo v ekološkem čebelarjenju.

Peter Kozmus,
vodja delovne skupine za pripravo Uredbe

Vpliv žledoloma v gozdovih na medenje

Jure Justinek*, jure.justinek@czs.si

Zima 2013/2014 se je začela zelo milo. Za božično-novoletne praznike smo zaman čakali sneg, tega pa v večini države ni bilo še daleč v januar. Tako so bile januarske temperature razmeroma visoke, precej nad dolgoletnim povprečjem. V večjem delu Slovenije so zacveteli navadna leska, zvončki in trobentice, na Primorskem pa tudi že drugi znanilci pomladi. Čebele so v panje prinašale sveže cvetni prah, matice so začele zalegati, tako da je zalega na 1–2 satih ponekod že dosegla velikost dlani. Čebelarji smo zaskrbljeno ugibali, kaj to pomeni za naše čebele, predvsem pa nas je skrbelo, kaj se nam še obeta, saj zime še zdaleč ni bilo konec.

Konec januarja oz. v začetku februarja pa smo, žal, dobili obilno pošiljko ledenega dežja, ki je v svoj oklep zajel prav vse. Na drevesih se je nabiral led, drevesa pa tolikšne teže niso mogla prenesti. Po gozdovih so zato pokale in padale veje, padala in izruvala so se tudi cela drevesa. Po ocenah Zavoda za gozdove Slovenije je gozd poškodovan na površini, ki obsega približno 500.000 ha, povedano drugače, poškodovanih je več kot 40 odstotkov vseh gozdov. Poškodbe gozdnih sestojev so različne, od poškodovanih krošenj v posameznih delih sestojev do prelomljenih in prevrnjenih dreves na večjih površinah. Po ocenah naj bi bilo v gozdovih poškodovanih več kot 4 milijone kubičnih metrov lesa, kolikor je sicer celotna letna količina poseka lesa v Sloveniji. Prizadeti so predvsem listavci, manj iglavci. Letošnji obseg gozda, ki ga je poškodoval žled, po doslej zbranih podatkih že presega skupno količino vsega v žledolomih poškodovanega drevja v zadnjih petdesetih letih. Najbolj prizadeta so drevesa z asimetrično krošnjo, ki najpogosteje rastejo ob gozdnih robovih, ob prometnicah in drugih presekah v gozdu. Pomembno je tudi razmerje med višino drevesa in debelino debla, saj so bolj kot čokata drevesa ogrožena visoka drevesa z vitkim deblom. Več poškodb je v gozdovih srednje starosti v drogovjaki in mlajših debeljaki, ki jih v njihovih mlajših obdobjih niso redčili. Po ocenah je žled najhujše prizadel gozdove na Notranjskem, na pregradi z obalno-kraškega na celinsko območje, na jugozahodnem robu Ljubljanske kotline in na cerkljansko-idrijskem območju. Najmanj poškodovanih gozdov

je na obalno-kraškem in subpanonskem območju vzhodne Slovenije.

Gozdovi postajajo osrednji vir čebelje paše

Ker je nekaj več kot polovica celotnega ozemlja naše države poraščena z gozdovi, ni čudno, da je gozd, ki je sicer naravno prebivališče čebel, najpomembnejši prav za čebelarstvo. V gozdu je čebela koristna z vidika opravevanja, saj z opravitvijo dreves ali rastlin omogoča razvoj plodov oz. semen, s tem pa tudi obstoj rastlinske vrste in njeno nadaljnje razmnoževanje. Čebelarji, ki svoje čebele prevažamo na pašo v gozdove, ob tem opravljamo tudi opravitveni servis. Ker postajajo naseljena območja vse bolj obremenjena s sredstvi, ki škodujejo čebelam in povzročajo njihovo izginjanje, jim bo v prihodnosti omogočal zaščito prav gozd.

Povzročitelji medenja v gozdu

Čebelje paše delimo na nektarne in manove. Pri nektarnih pašah čebele nabirajo nektar v cvetovih rastlin, pri manovih pa nabirajo mano različnih uši in kaparjev, ki živijo v gozdu. Zlasti zaradi manovih paš je gozd tako pomemben za čebelarstvo. Za čebeljo pašo manovega izvora so v gozdu pomembni predvsem smreka, jelka in javor. Na smreki živijo veliki in mali smrekov kapar oz. lekanija, velika rdečerjava puhasta smrekova ušica, črna smrekova ušica, sivozelena lisasta smrekova ušica in druge. Jelka oz. hoja je gostiteljica zelene hojeve ušice (ki je najpomembnejša), malega hojevega kaparja in brstne hojeve uši. Ti zajedavci živijo tudi na javorjevih listih,

Padlo drevo na stojišču

Foto: Grega Lužar

* vodja ONS

na katerih ob ugodnem vremenu ponudijo izdatno čebeljo pašo.

Med medovite rastline v gozdu prištevamo tudi tiste, ki dajejo po večini nektarno pašo. Te so: pravi kostanj, lipa in lipovec, javor, tudi akacija in v manjši meri še nekateri drugi listavci, ki so sicer letos najbolj poškodovani.

Kakšno medenje lahko pričakujemo letos?

Kot vidimo, je gozd izjemno pomemben za čebelarstvo. Letos so vsi gozdovi po državi precej poškodovani; na nekaterih območjih bolj, na drugih nekoliko manj. Po naravnem zakonu bodo drevesa skušala preživeti, zato bodo vso svojo energijo usmerjala bolj v obnavljanje krošenj in pomlajevanje vej kot v cvetenje in s tem tudi v medenje. Manj cvetov in s tem tudi slabša paša bo tudi zaradi polmljenih vej. Zaradi tega in zaradi zelo slabega fizi-

ološkega stanja dreves letos ni pričakovati obilnega medenja, še posebej ne na najbolj poškodovanih območjih.

Nekoliko drugače je lahko z medenjem iglavcev. Ker smreka ni toliko poškodovana, poleg tega pa je tudi najbolj razširjena, nam ostaja upanje, da bo letos vendarle zamedila. Lokalno se lahko pojavi tudi medenje hoje, vendar po izkušnjah večjega medenja ni pričakovati tam, ker je izdatno medila lani. Ko bodo vremenske razmere to dopuščale, bodo sodelavci opazovalno-napovedovalne službe natančno pregledali gozdove in obe te medenje ter o svojih ugotovitvah poročali na telefonskem odzivniku in spletni strani. Poškodbe gozdov torej niso prizadele samo njihovih lastnikov, ampak posredno tudi čebelarje. Zdaj bo treba počakati nekaj let, da bodo naši gozdovi spet takšni, kot so bili pred žledolomom. ■

Preliminarna karta poškodovanosti gozdov po občinah. Gre za okvirni prikaz, saj podrobnejši terenski ogled zaradi neprevoznosti gozdnih in tudi nekaterih javnih cest še ni mogoč, satelitski posnetki pa bodo na voljo, ko bodo vremenske razmere omogočale pridobitev uporabnih posnetkov.

Foto: Zavod za gozdove Slovenije

„Čebelica na rajžo gre“

Izdelava prevoznih čebelnjakov in omar za čebele

Amion Ciglič s.p.
www.cebelnjaki.si, info@cebelnjaki.si
 telefon: 031 681 589

Kaj je prav: AŽ-satnik ali Gerstungov satnik?

V zadnjem času nekateri avtorji v svojih člankih v povezavi z AŽ-panjem omenjajo »Gerstungov satnik« namesto »AŽ-satnik.« Po mojem mnenju je to napačno, kajti v AŽ-panju je samo AŽ-satnik. Naj že na začetku navedem citat iz knjige »Od čebele do medu«, str. 190: »V panju je po avtorjevi zamisli dvakrat po 9 satnikov Gerstungove mere 410 x 260 mm ...« In naprej: »Satniki v panju niso v navpični legi, temveč so postavljeni na nosilce v vzdolžni legi, zato jih lahko imenujemo AŽ-sat.«

Že samo temu dejstvu ni mogoče oporekati. Če pa pomislimo še na druge razlike, kot so različne dimenzije letvic in izžlebljena zgornja in spodnja letev AŽ-satnika, vidimo, da satnika niti približno nista enaka. Glede na to ostane zagovornikom imena »Gerstungov satnik« samo še enaka zunanja mera. Pa je res enaka? Če osnovni stranici satni-

ka označimo – vodoravno z »a«, navpično pa z »b« (tako nekako smo se učili v šoli) –, hitro ugotovimo, da je stranica »a« pri AŽ-satniku dolga 410 mm, pri Gerstungovem pa 260 mm, pri stranici »b« pa sta meri nasprotni. Zato trdim, da v resnici niti zunanje mere satnikov niso enake. AŽ-satnik je nižji in daljši, Gerstungov pa kratek in visok. Prav zaradi tega se je satje v Gerstungovem panju tudi lomilo pod težo razširjenih vencev. Čebelarim že nekaj več kot desetletje, pa se mi satje še nikoli ni polomilo. Zato, ker imam AŽ-satnike in ne Gerstungovih!

Hipotetično – kaj če bi bil Gerstung dandanes še živ in bi malo pokukal v AŽ-panj? Ali mislite, da bi prepoznal AŽ-sate kot svoj izum? Naj si bralci odgovorijo sami. Vsekakor pa bi želel, da na vprašanje v naslovu tega prispevka odgovori stroka.

Iztok Očkerl

DOGODKI IN OBVESTILA

Prvo znanstveno posvetovanje v spomin na dr. Janeza Poklukarja

Slovensko akademsko čebelarско društvo (SAČD) je v četrtek, 13. februarja 2014, v prostorih Kmetijskega inštituta Slovenije ob 10. obletnici smrti nekdanjega predsednika SAČD dr. Janeza Poklukarja pripravilo 1. znanstveno posvetovanje v spomin na tega izjemnega znanstvenika. Dr. Janez Poklukar je bil dejaven tako na področju raziskovalnega in strokovnega dela na Kmetijskem inštitutu Slovenije kot tudi na številnih čebelarških področjih v okviru Čebelarške zveze Slovenije.

Prof. dr. Aleš Gregorc, predsednik SAČD

Deseta obletnica smrti dr. Janeza Poklukarja je bila priložnost, da smo v okviru SAČD v spomin nanj organizirali to posvetovanje. Dr. Poklukar je bil moj prvi mentor, bil sem tudi njegov sodelavec. Na področju čebelarstva sva sodelovala vse od mojega prihoda leta 1988 na Kmetijski inštitut Slovenije. Ta prireditev je priložnost, da iz različnih zornih kotov pogledamo na njegove dejavnosti. Predstavitve so bile pestre, podali smo popoln pregled njegovega dela. Mislim, da je posvetovanje velik strokovni in raziskovalni prispevek na čebelarškem področju.

Enodnevni posvet je potekal v dveh delih s skoraj 40 predstavitvami in štirimi posteji. V prvem delu je več govornikov predstavilo raziskovalne in strokovne dosežke pokojnega dr. Janeza Poklukarja ter obudilo svoje lepe in hvaležne spomine nanj. Temu je sledila posthumna podelitev odličja Antona Janše I. stopnje, ki ga je prevzela vdova ga. Mira Poklukar z družino. Drugi del je bil namenjen različnim dejavnostim, ki so pokazale na nove izzive in omogočile nove rešitve v čebelarstvu. Posvetovanja so se udeležili številni, če ne skoraj vsi slovenski čebelarški strokovnjaki, poleg njih pa še nekateri strokov-

Posthumna podelitev odličja Antona Janše I. stopnje

Foto: Marjan Papež

njaki iz Hrvaške, Srbije in Makedonije. Simpozij je tako uspešno združil slovensko čebelarstvo stroko in ji omogočil predstavitev njenih dosežkov in delovanja, tudi v obliki dveh zbornikov, ki ju je mogoče dobiti pri SAČD: »Sadovi dela dr. Janeza Poklukarja v slovenskem čebelarstvu« ter »1. znanstveno posvetovanje o čebelah in čebelarstvu – V spomin na dr. Janeza Poklukarja«. Prireditev je tako dokaz, da v Sloveniji delujejo vrhunski čebelarski strokovnjaki, takšna posvetovanja pa so dobrodošla priložnost za medsebojno srečevanje, spoznavanje in tesnejše sodelovanje v korist čebelarstva. MB

Mira Poklukar, soproga dr. Poklukarja

V imenu celotne družine se zahvaljujem za posvetovanje v spomin našemu Janezu. Zahvala gre SAČD, KIS, ČZS, predavateljem in avtorjem prispevkov, urednikom zbornika »Sadovi dela dr. Janeza Poklukarja v slovenskem čebelarstvu«, udeležencem ter vsem ostalim. Hvala tudi za podelitev odlikovanja A. J. I. stopnje. Veliko nam pomeni, da čebelarji po desetih letih še vedno cenijo Janezovo delo in ga nosijo v mislih.

Mag. Malči Božnar, referentka na posvetovanju

Janez je bil preprost človek, ki je znal na nevsiljiv način povezati ljudi. Nikoli ni panično iskal svojih sodelavcev, temveč je preprosto nekaj predlagal in ljudje so se mu hitro pridružili. Bil je človek akcije. Nikoli se mu ni bilo težko hitro odločiti, to pa marsikomu pogosto manjka. Ni nujno, da je bilo vse najbolj prav, bila pa je odločitev, ki je sprožila akcijo in zadeve so stekle. Če pa je bilo treba kaj popraviti, smo to storili pozneje. Bil pa je tudi človek, ki je

znal prisluhniiti in se učiti od drugih. Poznalo se mu je, da je bil v »Kresalovi šoli«, saj je bil zelo operativen in je znal hitro izluščiti jedro, to pa večini najbrž manjka. Ker je stalno hodil na teren, je bil blizu tudi čebelarjem. Velikokrat smo posvetovanja in plese SAČD pripravili na terenu samo zato, da bi se približali ljudem. Ti nikoli niso imeli občutka, da je profesor, doktor znanosti, da je kaj več od njih, ker je bil izjemno preprost človek. Svoje znanje je znal podajati na zelo preprost način, bil je dober predavatelj, ker je bil praktik. Zelo rad je bil v družbi in zelo rad je prirejal družabne dogodke, tudi plesal je in se našemil v grofa.

Posthumna podelitev priznanja dr. Janezu Poklukarju

V okviru strokovnega posvetovanja v spomin na dr. Janeza Poklukarja je ČZS temu velikemu čebelarskemu strokovnjaku posthumno podelila najvišje priznanje v čebelarstvu – odličje Antona Janše I. stopnje. To visoko priznanje je prevzela njegova soproga Mira Poklukar. Iskreno se zahvaljujem vodstvu ČZS in Slovenskemu akademskemu čebelarskemu društvu, da sta podprla moj predlog in da smo našemu velikemu strokovnjaku v zahvalo za njegovo delo, žal, posthumno, podelili to najvišje

priznanje v slovenskem čebelarstvu. Dr. Janez Poklukar bo za vedno z zlatimi črkami zapisan v srcih vseh tistih slovenskih čebelarjev, ki smo ga poznali, njegovi številni strokovni prispevki pa puščajo tudi neizbrisen pečat v slovenskem in svetovnem čebelarstvu. Naj nam bodo njegovo strokovno delo, njegova želja po povezovanju in predvsem njegova pozitivna delovna energija zgled pri nadaljnjem razvoju slovenskega čebelarstva!

Boštjan Noč, predsednik ČZS

Hrvaška čebelarstva zveza, Čebelarska društva Vukovarsko-sremske in Brodsko-posavske županije, Zveza čebelarjev Osiješko-baranjske županije, Visoka šola J. J. Štrossmayer fakultete za kmetijstvo v Osijeku in Vinkovcih
Hrvaški veterinarski inštitut, Veterinarski zavod iz Vinkovcev, Zdravstvena in veterinarska šola dr. Andrija Štampar iz Vinkovcev

ORGANIZIRAJO MEDNARODNI

Čebelarski sejem opreme in čebeljih pridelkov
ter strokovno znanstveno posvetovanje

11. ČEBELARSKI DNEVI VINKOVCI 2014.

Prireditev bo potekala **14. in 15. marca 2014.**

v prostorih Športnega parka Lenije v Vinkovcih

pod pokroviteljstvom Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in vode
Hrvaška gospodarska zbornica Vukovarsko-sremske županije in mesta Vinkovci.

www.pcelica.hr

Počastitev 170. obletnice rojstva dr. Filipa Terča

Sekcija za apiterapijo dr. Filipa Terča pri ČZD Maribor pripravlja v počastitev 170. obletnice rojstva dr. Terča in svetovnega dneva apiterapije posebno spominsko in strokovno prireditve. **Program prireditve, ki bo v petek, 28. marca 2014:**

13.00: Položitev venca na grob dr. Filipa Terča na pokopališču Pobrežje v Mariboru.

16.00: Sprejem udeležencev v prostorih Fakultete za kmetijstvo in biosistemske vede (Pohorska vila, Pivola 8, Hoče).

16.30: Dr. Gregor Pivec: O delu dr. Filipa Terča.

17.00: Podelitev prvih plaket dr. Filipa Terča.

17.15: Delavnica o delu s čebeljimi piki pod vodstvom apiterapevta Branka Končarja.

Vabljeni člani Sekcije za apiterapijo dr. Filipa Terča in vsi tisti, ki jih zanima zdravljenje s čebeljimi piki. Branko Končar je čebelar in raziskovalec z dolgoletnimi izkušnjami. Pokazal bo primere dobre prakse, z njim se boste lahko pogovorili, poleg tega pa bo odgovarjal tudi na vaša vprašanja, tako da boste lahko razrešili marsikatero dilemo. Lepo vabljeni!

Karl Vogrinčič,
predsednik Sekcije za apiterapijo dr. Filipa Terča

Tečaj masaže z medom

Sekcija za apiterapijo dr. Filipa Terča bo v sodelovanju s Čebelarstvo zvezo Antona Žnidaršiča Primorske in Notranjske organizirala TEČAJ MASAŽE Z MEDOM. Tečaj, ki bo na OŠ Dekani pri Kopru potekal v soboto, 5. aprila 2014, od 9. do 16. ure, obsega teoretični in praktični del (posebne tehnike masaže hrbta z medom za razstrupljanje telesa, masaže obraza z mešanico medu, matič-

nega mlečka in cvetnega prahu za mladosten videz ter terapijo s toplotnimi oblogami iz voska, predvsem za revmatična obolenja). V hrvaškem jeziku ga bo vodil maser in apiterapevt g. Miljen Bobić, predstavnik nemškega Apitherapiebunda Bonn. Cena: 120 EUR/osebo. Prijave sprejemamo po tel. št.: 041/613 067 (Andreja) oziroma na e-naslov: andreja.smrdelj@guest.arnes.si. *Andreja Smrdelj*

2. regionalno tekmovanje mladih čebelarjev

ČD Slovenj Gradec - Mislinja bo letos pripravilo 2. regionalno (koroško) tekmovanje mladih čebelarjev (nižja stopnja od 1. do 6. razreda OŠ). Naši najmlajši čebelarji se bodo med seboj pomerili v soboto, 26. aprila 2014, ob 9.00 uri, v prostorih Doma upokoencev, Šolska ulica 10a, 2380 Slo-

venj Gradec. Prijave ekip za tekmovanje sprejemamo do 10. marca 2014, po tem datumu pa prijave ne bo več mogoča. Vse druge informacije dobite na e-naslovu: filip.jelen@amis.net.

Filip Jelen,
predsednik ČD Slovenj Gradec - Mislinja

FTN d.o.o.
Nad izviri 34
2204 Miklavž na Dravskem polju
02/62-96-226
www.ftn.si

AKCIJA
pokrovi iz zaloge - 10%
na neto ceno od 1.-31. marca 2014

Delovni čas: od ponedeljka-petka od 8. do 14. ure

Ustanavljanje novih čebelarških krožkov na osnovnih in srednjih šolah

V minulih letih se je na osnovnih in srednjih šolah občutno povečalo število čebelarških krožkov, s tem pa tudi število učencev in dijakov, ki so vključeni vanje. Tako je večina mladih krožkarjev vključena v program ČZS, JSSČ, po katerem mentorji čebelarških krožkov na šolah izvajajo 40-urni učni načrt, ČZS pa jim priskrbi tudi učna gradiva in pripomočke za delovanje krožka.

Čebelarškim društvom predlagamo, da preučijo, ali bi v svojem okolju lahko ustanovila čebelarški krožek na osnovnih in srednjih šolah, če teh na njih še ni. Čebelarški krožek je mogoče ustanoviti kadar koli, najprimerneje pa je, da se to zgodi pred začetkom novega šolskega leta. Za ustanovitev čebelarškega krožka in njegovo vključitev v sistem JSSČ je treba storiti nekaj korakov oz. izpolniti nekaj pogojev:

1. V ČD ali na šoli je treba pridobiti čebelarškega mentorja ter zbrati zainteresirano skupino učencev oz. dijakov. Seveda se mora z ustanovitvijo krožka strinjati tudi ravnateljstvo šole. Vodstvo šole in vodstvo čebelarškega društva morata podpisati in žigosati soglasje o delovanju oz. o nameri za ustanovitev čebelarškega krožka. Podpisano soglasje je treba

poslati na ČZS. Vzorec soglasja lahko dobite na ČZS. Izpolniti je treba še obrazec s podatki o mentorju, tudi tega pa dobite na ČZS.

2. Pripraviti in skleniti je treba podjemno pogodbo o izvajanju učnega načrta. Pogodbo podpišeta mentor in ČZS, JSSČ. Na podlagi pogodbe se mentor obveže, da bo izvedel 40-urni učni načrt in da bo o izvedbi poročal ČZS, JSSČ, ta pa se obveže, da bo mentorju izplačala pogodbeni honorar in ga zavarovala za odgovornost.

3. Pripraviti in skleniti je treba tudi posodbeno pogodbo o izročitvi učnih gradiv in pripomočkov. Pogodbo podpišeta ČD in ČZS, JSSČ. Na podlagi te pogodbe ČZS, JSSČ čebelarškemu društvu posodi gradiva za delo čebelarških krožkov.

Ko je vse to urejeno, lahko krožek začne delovati, mentor pa mora o njegovem delovanju poročati tako, kot je to določeno v pogodbi, ki jo je sklenil s ČZS, JSSČ.

Odgovore na morebitna dodatna vprašanja ter omenjene obrazce lahko dobite pri g. Marku Borku na ČZS, e-pošta: marko.borko@czs.si, tel.: 051/637 204, 01/729 61 14. MB

Strokovne razprave 2014

ČZS vsako leto pripravlja številna strokovna izobraževanja in usposabljanja, namenjena čebelarški javnosti. Vsebine izobraževanj so vedno aktualne in se nanašajo tako na tista področja, na katerih imamo največ znanja, informacij in izkušenj, kot tudi na tista, na katerih zaznamo pomanjkanje znanja. Tako v letu 2014 načrtujemo izobraževalne dogodke, seminarje, delavnice in javne razprave na več čebelarških področjih. Pomemben del izobraževanja in usposabljanja so tudi strokovne razprave, na katerih izmenjujemo znanje in izkušnje ter timsko rešujemo skupne probleme. Strokovni delavci JSSČ tako ob sodelovanju z drugimi strokovnjaki načrtujejo, izvedejo in ocenijo izboljšavo na določenem področju, ki ga opredelijo v teh razpravah.

JSSČ bo v tem letu po vsej Sloveniji pripravila in vodila strokovne razprave o več temah: Dobra čebelarška praksa pri pridobivanju medu, selekcijsko delo v vzrejališčih čebelijih matic, usposabljanje čebelarjev in uporaba pripomočkov za zatiranje varoj. Strokovne razprave bodo organizirane na lokacijah posameznih dobrih praks. **Dobra čebelarška praksa pri pridobivanju medu:** čebelarjem bo

predstavljena dobra praksa pridobivanja medu s podarkom na izogibanju najpogostejšim napakam, ki jih opažamo v tehnologiji čebelarjenja. Cilj razprave je predvsem povečanje kakovosti in varnosti medu. **Selekcijsko delo v vzrejališčih čebelijih matic:** predstavljene bodo najpomembnejše lastnosti, ki jih je treba spremljati pri vzreji matic, s tem pa naj bi čebelarje spodbujali k odbiri in vzreji matic. Seznanili se bodo tudi z razlikami med rodovniško in gospodarsko vzrejo matic. **Usposabljanje čebelarjev** je eden izmed ključnih ciljev čebelarškega združevanja v društvih in zvezah, zato je to stalna tema razprav. V razpravi bomo odprli različna vprašanja, npr. o strukturi izobraževanja, vsebinskih prioritetah, namenu in dostopnosti izobraževanja ipd. **Uporaba pripomočkov za zatiranje varoj:** čebelarje bomo spodbujali k zatiranju varoj s sonaravnimi sredstvi ter jih seznanili z razlikami pri zatiranju varoj z različnimi sredstvi. Ob tem bodo predstavljeni tudi najpomembnejši pripomočki za zatiranje teh zajedavcev.

Vabimo vas h konstruktivnemu sodelovanju!

Vlado Auguštin, svetovalec JSSČ

Razpis za sofinanciranje opreme bo objavljen 28. marca

Ministrstvo za kmetijstvo in okolje (MKO) obvešča čebelarje, da bo predvidoma 28. marca 2014 v Uradnem listu RS objavljen javni razpis za oddajo vlog v okviru sklopa Tehnična pomoč čebelarjem za leto 2014. Skupni znesek nepovratnih sredstev je do 270.114 EUR. V okviru Tehnične pomoči čebelarjem bosta objavljena ukrepa »Sofinanciranje čebelarjeve opreme« in »Pomoč čebelarjem začetnikom«, ki naj bi prispevala k posodobitvi čebelarstev in izboljšanju starostne strukture čebelarjev v Sloveniji ter s tem tudi k povečanju pridelave in izboljšanju trženja čebeljih pridelkov. Vlagatelji bodo lahko čebelarji, ki opravljajo čebelarstvo dejavnost na

ozemlju Republike Slovenije in ki bodo izpolnjevali predpisane pogoje za dodelitev sredstev, opredeljene v javnem razpisu. Več informacij o javnem razpisu lahko zainteresirani po objavi razpisa v Uradnem listu dobijo na spletni strani MKO: http://www.mko.gov.si/si/javne_objave/javni_razpisi/, Agencije RS za kmetijske trge in razvoj podeželja: http://www.arskrtp.gov.si/si/o_agenciji/javne_objave/javni_razpisi/ oziroma na telefonski številki ARSKTRP: 01/580 77 92 (od ponedeljka do četrta od 7.30 do 15.00, ob petkih pa od 7.30 do 14.00). Vprašanja lahko posredujete tudi po elektronski pošti na e-naslov: aktrp@gov.si. MKO

Pripis uredništva: Po informacijah MKO se bodo vloge zbirale peti dan po objavi, od 8. ure zjutraj. Na datum za oddajo vlog bodite zelo pozorni, da ne boste vlog oddali predčasno! Podrobnejše informacije o razpisu bo ČZS sproti objavljala na spletni strani.

Svetovanje glede priprave vlog za tehnično pomoč čebelarjem

Javna svetovalna služba v čebelarstvu (JSSČ) bo po objavi razpisa za tehnično pomoč čebelarjem za leto 2014 (predvidoma v petek, 28. marca 2014) kot pomoč čebelarjem pri pripravi vlog organizirala uradne ure v različnih krajih po Sloveniji. Čebelar-

ji, ki so se udeležili usposabljanj o SDHNC in ip-tehničnih ukrepih, lahko dobijo potrdila o udeležbi pri ge. Zlatici Kovačević, tel. št.: 01/729 61 24 ali e-naslov: zlatica.kovacevic@czs.si. Kraji in datumi uradnih ur:

Kraj	Datum	Ura	Svetovalec
Grm Novo mesto - Center biotehnike in turizma, Sevno 13, Novo mesto	Objava naknadno na spletu.		Vlado Auguštin
Gostilna Silvester, Raka 113, Raka	Objava naknadno na spletu.		Vlado Auguštin
Čebelarški center Maribor, Streliška 150, Maribor	28. mar.	10.00–18.00	Tomaž Samec
Čebelarški center Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, Lukovica	31. mar.	10.00–18.00	mag. Andreja Kandolf Borovšak
Pri Atelšku, Povir 52, Sežana	31. mar.	9.00–16.00	Nataša Lilek
ČRIG Gorenjske, Rožna dolina 50a, Lesce	31. mar.	10.00–18.00	Tanja Magdič
KGZS - Zavod Murska Sobota, Štefana Kovača 40, Murska Sobota	31. mar.	10.00–18.00	Tomaž Samec
Vinska Gorica 10, Dobrna	31. mar.	9.00–12.30	Lidija Senič
Dom čebelarjev Brode, Brode 37, Škofja Loka	1. apr.	10.00–18.00	Tanja Magdič
Čebelarški center Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, Lukovica	1. apr.	10.00–18.00	mag. Andreja Kandolf Borovšak
Prostori ČD Dravograd, Meža 10, Dravograd	1. apr.	11.00–18.00	Lidija Senič

Dobava medu vrtcem in šolam

Vrtci in osnovne šole, ki pripravljajo javne razpise za nakup medu, nas občasno sprašujejo o ponudnikih medu. Predlagamo, da čebelarji, ki ste zainteresirani za dobavo medu vrtcem ali šolam,

spremljate spletne strani teh vzgojno-izobraževalnih ustanov oz. da nanje naslovite svoje ponudbe, tako da bodo vaše ime vnesle v svoj seznam ponudnikov.

Mag. Andreja Kandolf Borovšak, svetovalka JSSČ

Decembra letos nova zakonodaja o označevanju medu

Ena izmed nalog čebelarjev, ki svoje čebelje pridelke dajete v promet, je, da te izdelke tudi pravilno označite. Za to lahko uporabljate tipske nalepke, ki jih je mogoče kupiti v čebelarstvih trgovinah, na spletni strani ČZS pa najdete tudi program za dotisk nalepk z vašimi podatki. Čebelarji, ki nimate možnosti računalniškega dotiska nalepk, lahko to brezplačno storite v tajništvu ČZS. Čebelarjem, ki izdelujejo svoje nalepke, svetujemo, da jih še pred tiskom pošljejo v pregled Javni svetovalni službi.

Ker bo 13. decembra 2014 začela veljati nova evropska uredba o označevanju živil, vam svetujemo, da natisnete toliko nalepk, kot jih boste do tega datuma porabili!

Nova nalepka za med ne bo občutno spremenjena, največja sprememba pa je, da mora biti velikost črk za obvezne oznake vsaj 1,2 mm. Velikost črk, ki jih označuje številka 6 (srednji črkovni pas), mora biti vsaj 1,2 mm, vendar je to odvisno tudi od površine embalaže. Nekatere druge spremembe se obetajo tudi glede označevanja drugih čebelijih pridelkov.

Tako npr. pri alkoholnih pijačah za zdaj še ni jasno, kako bo zapisana stopnja alkohola. Od leta 2016 naprej bo obvezna tudi označba hranilne vrednosti, vendar to ne bo veljalo za med (oz. za nepredelane proizvode, ki vsebujejo eno sestavino) in alkoholne pijače, ki vsebujejo več kot 1,2 vol. % alkohola.

Nova uredba bo torej začela veljati 13. decembra 2014, označevanje hranilne vrednosti pa bo obvezno od 13. decembra 2016. Živila, ki so bila dana v promet ali označena do 13. decembra 2014 in niso v skladu z zahtevami te uredbe, bo dovoljeno tržiti do prodaje zalog. Svetujemo vam, da ne pridobite več nalepk, kot jih boste do tega datuma lahko porabili.

Mag. Andreja Kandolf Borovšak, svetovalka JSSČ

Predstavitve dela JSSČ ter ONS

V marcu bodo na posameznih območjih potekale tako predstavitve dela Javne svetovalne službe v čebelarstvu kot tudi predstavitve spremenjenih pravilnikov, ki bodo namenjene predvsem poverjenikom in prevaževalcem.

Na njih bodo sodelovali zaposleni v JSSČ in ONS. Vabljeni!

Lidija Senič, vodja JSSČ

Datum	Čas	Območje	Kraj
ponedeljek, 3. marca	16.00	ČZ Koroške	Koroška kmetijsko-gozdarska zadruga, z. b. o., Meža 27, Dravograd
ponedeljek, 10. marca	16.00	ČZD Maribor	Pohorska vila, Pivola 8, Hoče
ponedeljek, 24. marca	16.00	ČZ Krško, OČZ Brežice	OŠ Leskovec pri Krškem, Pionirska cesta 4, Leskovec pri Krškem
ponedeljek, 31. marca	16.00	OZČD Cerknica, notranjska in obalno-kraška ČD	Pri Atelšku, Povir, Sežana

Čebelarstva knjižnica Janeza Goličnika

Sporočamo vam, da bo Čebelarstva knjižnica Janeza Goličnika pri ČZS v letu 2014 odprta vsak prvi delovni četrtek v mesecu od 13. do 17. ure. Dostop do knjižnice prek spleta: <http://cobiss.izum.si/> > COBISS > specialne knjižnice, drugo > Čebelarstva zveza Slovenije, Lukovica.

ČZS

Posebna akcija v marcu

Ta mesec vam po akcijski ceni 40,00 EUR/kos (namesto po 48,00 EUR/kos) ponujamo jakno soft shell »Ohranimo čebele« in pulover »Ohranimo čebele« po 16,00 EUR/kos (namesto po 20,00 EUR/kos). Vsa naročila sprejemamo po telefonu št.: 01/729 61 00 ali na e-naslov: barbara.dimc@czs.si.

Barbara Dimc, poslovna sekretarka ČZS

Razpis za 37. srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev

Letošnje 37. državno srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev bo v soboto, 10. maja 2014, v prostorih OŠ Primoža Trubarja, Šolska ulica 11, 1315 Velike Lašče. Mentorji čebelarstvih krožkov naj pisne prijave tekmovalnih ekip pošljejo na obrazcu, objavljenem na spletni strani ČZS, najpozneje do 5. aprila 2014 na e-naslov: info@czs.si ali po navadni pošti na naslov: ČZS, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica. Poznejših prijav zaradi organizacije tekmovanja ne bomo upoštevali. Ker želimo 37. državno srečanje in tekmovanje pripraviti kar najbolj kakovostno, tudi prijave na dan tekmovanja ne bodo mogoče. Tekmovanje bo potekalo na podlagi novega Pravilnika o državnem srečanju in tekmovanju mladih čebelarjev, ki je objavljen na spletni strani ČZS. Na vseh težavnostnih stopnjah bo preverjanje potekalo v pisni obliki iz dveh tematskih sklopov, in sicer iz teoretičnega znanja s področja čebelarstva ter prepoznavanja medovitih rastlin. Vprašanja bodo sestavljena na podlagi učbenika Čebela se predstavi (2011) ter gradiva o medovitih rastlinah, ki je objavljeno na spletni strani za čebelarstvo krožke. Rezultati bodo razglašeni na zaključni prireditvi tekmovanja, pozneje pa bodo objavljeni tudi na spletni strani ČZS ter v SČ 6/2014. Podroben program 37. državnega srečanja in tekmovanja mladih čebelarjev bo objavljen v letošnji 5. številki Slovenskega čebelarja.

MB

Podatki o gibanju tehtnic od 21. 1. do 20. 2. 2014

Opazovalna postaja	Gibanje tehtnice $\pm$ kg	Opis dogajanja
Goriško, Šempeter	-1,4	poraba hrane
Lukovica, Brdo	-1,6	poraba hrane
Koroški kot, Prevalje	-1,2	poraba hrane
Bled	-1,2	poraba hrane
Koper, Dekani	-1,8	poraba hrane
Logaška planota, Menišija	-1,2	poraba hrane
Bela krajina, Poljanska gora	-1,7	poraba hrane
Ribniško Pohorje	-1,0	poraba hrane
Vransko, Prebold	-1,2	poraba hrane
Laško	-1,6	poraba hrane
Metlika	-1,3	poraba hrane
Stojna sever	-1,6	poraba hrane
Slovenske gorice, Lenart	-1,8	poraba hrane
Slovenska Bistrica, Oplotnica	-1,3	poraba hrane

Travna gora	-1,1	poraba hrane
Zreško Pohorje	-1,1	poraba hrane
Goričko, Dankovci	-1,5	poraba hrane
Bistriško Pohorje	-1,1	poraba hrane
Loška dolina, Kozarišče	-1,2	poraba hrane
Goriška Brda, Cerovo	-1,7	poraba hrane
Kočevski rog	-1,4	poraba hrane
Kostrivnica, Lahomno	-1,1	poraba hrane
Kozjak, Kapla	-1,1	poraba hrane
Lovrenško Pohorje, Kumen	-1,4	poraba hrane
Ljubljanski vrh, Pokojišče	-0,9	poraba hrane
Ptuj, Haloze	-1,3	poraba hrane
Kobansko na Kozjaku	-1,1	poraba hrane
Krško, Sevniško	-1,7	poraba hrane
Prekmurje, Mali Bakovci	-1,6	poraba hrane

 BANFI
Mizarstvo d.o.o.

Specializirano podjetje za kompozitno izdelavo

Šolska ulica 14, Kapca
9220 Lendava
Tel: 02/578 98 76
Fax: 02/578 98 77
Gsm: 041/212-166

e-mail: mizarstvo.banfi@siol.net

Panji so iz masivnega smrekovega in topolovega lesa, spoji so rogljičeni oz. cinkani, pitalniki so iz 100% vodoodpornega materiala in voskani.

IZDELOVANJE ČEBELJIH PANJEV

PROIZVODNI PROGRAM:

- *AŽ - panji (9s, 10s, 11s, 12s)
- *AŽ - panji (10s trietažni)
- *LR - panji (1/1, 2/3)
- *DADANT BLATT - panji
- *DADANT BLATT + LR - prilag. za AŽ satnike
- *PRAŠILČKI (5s, 7s)
- *OKVIRJI za vse vrste panjev
- *ZABOJI za prevoz rojev
- *PLEMENILČKI raznih velikosti
- *9 satni vložni prašilčki za AŽ 10s panj

Seminar o tehnologiji pridobivanja medu

ČZS, JSSČ razpisuje seminar o tehnologiji pridobivanja medu. Seminar obsega štiri ure in pol teoretičnega in devet ur praktičnega izobraževanja. Na njem bomo obravnavali osnove zakonodaje in ustreznost pripomočkov pri pridobivanju medu, določali bomo vrste medu, seznanili pa se bomo tudi z označevanjem in s trženjem medu. Poudarek bo na praktičnem delu, v okviru katerega bomo spoznavali tehnologijo pridobivanja medu, točenja in polnjenja. Pogoj za opravljen seminar je preverjanje znanja ter udeležba na najmanj 10 urah seminarja (obvezna je samo udeležba na usposabljanju o ustrezni tehnologiji pri pridobivanju medu – 2 uri). Seminar bo potekal maja in junija 2014. Teoretični del bomo pripravili

li na ČZS, praktičnega pa predvidoma v čebelnjaku na stojišču Bled-Golf ali na Brdu pri Lukovici. Na seminar se lahko prijavite pri mag. Andreji Kandolf Borovšak na e-naslovu: andreja.kandolf@czs.si ali po tel. 040/436 514, kjer lahko dobite tudi dodatne informacije. Ob prijavi po e-pošti obvezno navedite ime in priimek, naslov (ulica, hišna številka, številka pošte, kraj), čebelarstvo, tel. št. in e-naslov. Prijave zbiramo do 31. marca 2014. Največje število prijav je 50, zato pohitite! Natančen urnik z datumi in kraji bodo vsi prijavljeni kandidati prejeli po pošti pred začetkom seminarja oz. v aplikaciji e-Čebelar.

Mag. Andreja Kandolf Borovšak, svetovalka JSSČ

Delo terenskih svetovalcev v marcu

V tem obdobju svetovalci v čebelarstvih Sloveniji pripravljajo tudi svetovanja o izpolnjevanju čebelarstva dokumentacije in spomladanski oskrbi čebeljih družin. Tisti, ki se boste udeležili svetovanja o izpolnjevanju čebelarstva dokumentacije, morate s seboj prinesiti obrazce, ki jih vodite v okviru

Smernic dobrih higienskih navad v čebelarstvu. Če teh obrazcev nimate, jih lahko najdete na: www.czs.si/czs_smernice.php?sif_ob=11. ČD, ki bi želela pripraviti ta svetovanja, naj pokličejo območnega terenskega svetovalca ali tel. št. 040/436 517.

Tomaž Samec, svetovalec JSSČ

Datum	Ura	Izvajalec	Kraj	Kontakt
Svetovanje o izpolnjevanju dokumentacije po Smernicah dobrih higienskih navad v čebelarstvu				
4. mar.	16.00	Andrej Jernej	Gostilna Kajzler (ČD Šentjur)	ga. Kotnik 041/481 833
5. mar.	18.00	Viktor in Bernarda Svetlin	Vir, Finžgarjeva 15, Domžale	ga. Svetlin 030/604 015
7. mar.	16.00	Andrej Jernej	Okrepčevalnica Čater Danica, Dramlje (ČD Dramlje)	g. Arh 031/282 402
8. mar.	10.00	Maksim Proje	Čebelarški dom Črna na Koroškem	g. Proje 041/392 036
12. mar.	18.00	Jakob Madjar	ČD Sv. Jurij ob Ščavnici	g. Žinkovič 031/524 792
12. mar.	18.00	Dušan Milinkovič	Čebelarški dom Selo pri Otovcu	g. Milinkovič 030/604 090
14. mar.	17.00	Jakob Madjar	Gostilna Jaklin, Črenšovci	g. Madjar 041/598 356
18. mar.	19.00	Marjan Koderman	KS Dob, Ulica 7. avgusta, Dob	g. Koderman 041/244 590
20. mar.	18.00	Francišek Kolenc	Čebelarški dom Grosuplje	g. Kolenc 040/131 612
21. mar.	17.00	Martin Čuš	Gostišče Gastro (za ZČD - Ptuj)	g. Čuš 030/604 071
Svetovanje o oskrbi čebeljih družin				
3. mar.	18.00	Rudolf Cerk	Gostilna Godec	g. Cerk 030/604 004
5. mar.	18.00	Viktor in Bernarda Svetlin	Vir, Finžgarjeva 15, Domžale	ga. Svetlin 030/604 015
12. mar.	16.00	Slavko Ružič	Gozdarska hiša v Rožni dolini pri Novi Gorici	g. Ružič 031/689 155

NAKLADNI PANJ Z IZDELANIMI DETAJLI

Luka Demšar, s.p.
 Javorje 28
 4223 Poljane
 tel.: 051 484 680
 e-mail: l.demsar@gmail.com

- VEČNAMENSKA VISOKA PODNICA
- NAKLADE LR 1/1, LR 2/3, AŽ
- NOTRANJI SMUKALNIK
- SATNIKI LR 1/1, LR 2/3, AŽ
- NAKLADE ZA PRAŠENJE MATIC

Urniki usposabljanj v marcu

Vsa usposabljanja so namenjena vsem slovenskim čebelarjem. Člani ČZS morajo na usposabljanja obvezno prinesiti izkaznico ČZS! Iz objektivnih razlogov bo urnik lahko naknadno spremenjen in dopolnjen. Vse spremembe bodo objavljene na naši spletni strani www.czs.si. Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu izvajamo v osnovni obliki s celotno snovjo, potrebno za izdajo potrdila udeležencem, ter v krajši obliki za obnovitev znanja.

Za izvedbo predavanja Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu mora biti prijavljenih najmanj 15 udeležencev. Potrdila bodo lahko takoj prejeli tisti čebelarji, ki se bodo prijavi do dva dni pred predavanjem in uspešno opravili preverjanje znanja! Po posameznih predavanjih bo sledila še brezplačna polurna predstavitev novih možnosti trženja za čebelarje z naslovom: Med in ameriški slamnik - nove možnosti trženja za čebelarje.

Datum	Ura	Tema	Izvajalec	Kraj	Kontakt
5. mar.	17.00	Apitehnični ukrepi	Marija Sivec	Pri Atelšku, Povir 52, Sežana	g. Atelšek 041/649 142
7. mar.	17.00	Apitehnični ukrepi	Marija Sivec	Zavod za gozdove, Ahacijev trg 2, Idrija	g. Kumar 041/930 070
7. mar.	18.00	Apitehnični ukrepi	dr. Stanislav Kapun	Občina Kobilje 56	g. Smej 041/354 931
10. mar.	18.00	Apitehnični ukrepi	dr. Stanislav Kapun	Turistična kmetija pri Alenk, Zgornji Ivanjci	ga. Kaučič 031/846 680
11. mar.	17.00	Apitehnični ukrepi	Brane Boršnik	Gostišče Marof, Marof pri Kočevju	g. Knežič 040/455 855
12. mar.	16.00	Apitehnični ukrepi	Marija Sivec	Sejna dvorana občine Tolmin, Tolmin	g. Podgornik 040/800 402
12. mar.	17.00	Apitehnični ukrepi	Vlado Auguštin	Grm Novo mesto - center biotehnike in turizma, Sevno 13, Novo mesto	ga. Lisec 031/729 842
14. mar.	18.00	Apitehnični ukrepi	dr. Stanislav Kapun	Društvena dvorana, Tišina	g. Sinic 041/590 492
18. mar.	17.00	Apitehnični ukrepi	Marija Sivec	KS Solkan	g. Šuligoj 05/307 55 45
19. mar.	17.00	Apitehnični ukrepi	Milan Meglič	Dom upokojujencev Slovenj Gradec	g. Jelen 041/522 230
19. mar.	18.00	Apitehnični ukrepi	Vlado Auguštin	ČRIC Gorenjske, Rožna dolina 50a, Lesce	g. Finžgar 041/633 185
20. mar.	18.00	Apitehnični ukrepi	dr. Stanislav Kapun	Kulturni dom Sv. Jurij ob Ščavnici	g. Žinkovič 031/524 792
21. mar.	16.00	Apitehnični ukrepi	Vlado Pušnik	Dvorana v Centru Slovenske gorice	g. Hameršak 031/883 463
26. mar.	18.00	Apitehnični ukrepi	Vlado Auguštin	Gostilna Silvester	g. Cemič 041/354 410
27. mar.	16.30	Apitehnični ukrepi	Vlado Pušnik	2. osnovna šola Slovenska Bistrica, Šolska ulica 5, Slovenska Bistrica	g. Prah 041/768 351
29. mar.	10.00	Apitehnični ukrepi	Vlado Pušnik	Čebelarški paviljon za Glasbeno šolo Ruše	g. Viher 041/946 914
5. apr.	9.00	Apitehnični ukrepi	Vlado Pušnik	Pohorska vila, Pivola 8, Hoče	g. Pušnik 041/610 110
Zagotavljanje kakovosti čebeljih pridelkov					
7. mar.	17.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu	Ivana Kovačević	OŠ Podčetrtak, Trška cesta, Podčetrtak	g. Uršič 041/454 604
7. mar.	18.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu	Nataša Lilek	Hotel Lahinja	g. Milinkovič 031/651 006
12. mar.	16.30	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Tomaž Samec	Felicijanova dvorana, Sevniški grad, Sevnica	g. Zagorc 031/874 462
18. mar.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Tomaž Samec	Osnovna šola Šentjernej, Prvomajska cesta 9, Šentjernej	g. Kragolnik 041/418 160
19. mar.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Tomaž Samec	Kulturni center Rogaška Slatina, Celjska cesta 3a, Rogaška Slatina	g. Janžek 031/608 879

Svetovanja JSSČ

Svetovanja JSSČ					
13. mar.	16:30	Priprava čebeljih pridelkov za prodajo in čebelarstva zakonodaja s področja prodaje in trženja	Tanja Magdič	Četrtna skupnost Bežigrad, Vojkova 1, Ljubljana	g. Nikoloski 041/521 525
18. mar.	16:30	Čebelarstva zakonodaja s področja prodaje in trženja	Tanja Magdič	ČRIC Gorenjske, Rožna dolina 50a, Lesce	g. Legat 031/371 952
18. mar.	18:00	Pridobivanje sredstev in prijava na razpise	Tanja Magdič	ČRIC Gorenjske, Rožna dolina 50a, Lesce	g. Legat 031/371 952
20. mar.	16:30	Čebelarstva zakonodaja s področja prodaje in trženja; davčna zakonodaja	Tanja Magdič	Čebelarški prostor v Neblem, Neblo 1b, Neblo	g. Štucin 041/450 240

Usposabljanja na podlagi Programa ukrepov na področju čebelarstva

Datum	Ura	Tema	Izvajalec	Kraj	Kontakt
4. mar.	17.00	Vzreja čebeljih matic	Milan Starovasnik	Gostišče Marof, Marof pri Kočevju	g. Jakovac 041/231 633
5. mar.	17.00	Izbrana poglavja iz biologije čebel	Franc Podrižnik	Restavracija Gaj, Loke 1, Mozirje	g. Podrižnik 041/420 821
6. mar.	17.00	Oskrba čebeljih družin skozi leto	Franc Prezelj	Kulturni center Semič, Semič	g. Pavlin 031/636 205
6. mar.	17.00	Oskrba čebeljih družin skozi leto	Brane Borštnik	Restavracija Galaksija, Podjetniška 13, Trebnje	g. Koželj 031/619 961
6. mar.	17.00	Oskrba čebeljih družin skozi leto	Franc Gosar	Čebelarški dom Brode, Brode 37, Škofja Loka	g. Novak 041/590 166
6. mar.	17.00	Oskrba čebeljih družin skozi leto	Milan Meglič	Kmetijska zadruga Medvode, C. ob Sori 11, Medvode	g. Ločniškar 041/310 182
6. mar.	17.00	Apiterapija	Franc Grošelj, dr. med., in Tone Tome	KD Notranje Gorice, Podpeška cesta 334, Notranje Gorice	g. Bedekovič 041/464 346
7. mar.	17.00	Zgodovina čebelarstva	Franc Šivic	Kulturni dom Skaručna	g. Gosar 041/767 595
7. mar.	17.00	Vzreja čebeljih matic	dr. Stanislav Kapun	Gasilski dom Planina pri Sevnici, Planina pri Sevnici	g. Jazbinšek 041/794 177
7. mar.	17.00	Vzreja čebeljih matic	Marija Sivec	Čebelarški dom Polhov Gradec, Polhov Gradec 52	g. Prebil 031/604 309
10. mar.	16.00	Vzreja čebeljih matic	Brane Borštnik	Zavod Marianum, Puščenjakova 1, Veržej	g. Novak 041/612 769
10. mar.	18.00	Prepoznavanje medovitih rastlin	Ivan Bračko	Dom čebelarjev Otovec, Sela pri Otovcu, Črnomelj	g. Milinkovič 031/651 006
11. mar.	18.00	Vzreja čebeljih matic	Franc Prezelj	Stara občina Škofljica, Šmarska c. 3, Škofljica	ga. Škufca 041/601 060
13. mar.	16.00	Oskrba čebeljih družin skozi leto	Brane Borštnik	OŠ Leskovec, Pionirska 4, Leskovec	g. Šiško 051/671 763
13. mar.	17.00	Sadjarstvo in čebelarstvo	Janez Gačnik	Družbeni center Krka, Krka 1d, Krka	g. Kambič 041/989 128
13. mar.	17.00	Oskrba čebeljih družin skozi leto	Franc Prezelj	Čebelarški dom, ČD Žerjav, Črna na Koroškem	g. Mičič 041/754 272
13. mar.	17.00	Apiterapija	Franc Grošelj, dr. med., in Tone Tome	Gostilna Šadl, Krizevci, Krizevci	g. Osterc 041/208 239
14. mar.	16.30	Oskrba čebeljih družin skozi leto	dr. Stanislav Kapun	2. osnovna šola Slovenska Bistrica, Šolska ulica 5, Slovenska Bistrica	g. Prah 041/768 351
14. mar.	17.00	Izdelava medenih pijač	Franc Absec	Hotel Bela krajina, Metlika	g. Dragovan 040/468 415
14. mar.	17.00	Oskrba čebeljih družin skozi leto	Brane Borštnik	Kulturni dom Skaručna	g. Gosar 041/767 595
17. mar.	17.00	Sadjarstvo in čebelarstvo	Janez Gačnik	Gasilski dom, Močnik Peter, Šibenik 22, Sentjur	g. Mastnak 041/736 415
18. mar.	17.00	Priprava čebeljih pridelkov za prodajo	Milan Meglič	Grm Novo mesto – center biotehnike in turizma, Sevnjo 13, Novo mesto	ga. Lisec 031/729 842
18. mar.	18.00	Zgodovina čebelarstva	Ivan Atelšek	Čebelarški dom ČD Zagorje, Valvazorjeva 2, Izlake (pri piceriji Čebelica)	g. Smrkolj 041/633 566

19. mar.	15.30	Zgodovina čebelarstva	Ivan Atelšek	Občina Tolmin	g. Podgornik 040/800 402
20. mar.	16.00	Oskrba čebeljih družin skozi leto	Zoran Zidarič	Šola za hortikulturo in vizualne umetnosti Celje, Ljubljanska 97, Celje	g. Gradišnik 031/836 460
20. mar.	17.00	Sadjarstvo in čebelarstvo	Janez Gačnik	Gasilski dom Stična, Stična, Ivančna Gorica	g. Ceglar 041/966 914
20. mar.	18.00	Apiterapija	Franc Grošel, dr. med., in Tone Tome	Mala dvorana, Jakličev dom, Videm 34	ga. Ljubič 041/606 739
21. mar.	17.00	Izdelava medenih pijač	Franc Absec	Osnovna šola Šentjernej, Prvomajska cesta 9, Šentjernej	g. Kragolnik 041/418 160
21. mar.	17.00	Vzreja čebeljih matic	Franc Prezelj	Čebelarška soba, Vesela gora 10, Šentrupert	g. Tratar 041/824 920
21. mar.	17.00	Vzreja čebeljih matic	Matija Koštomaj	Krajevna skupnost Zgornja Velka, Zg. Velka 45	g. Polič 041/536 445
21. mar.	17.00	Oskrba čebeljih družin skozi leto	Zoran Zidarič	Občina Rogatec, Pot k ribniku 4, Rogatec	g. Pavlovič 040/814 271
21. mar.	17.00	Vzreja čebeljih matic	dr. Stanislav Kapun	Pohorska vila, Pivola 8, Hoče	g. Vogrinc 041/818 705
22. mar.	15.00	Prepoznavanje medovitih rastlin	Ivan Bračko	Trgovski center Tuš Kocet, Lendava	g. Časar 041/471 088
22. mar.	9.00	Vzreja čebeljih matic	Franc Prezelj	OŠ Selca, Selca, Selca	g. Čencič 031/741 371
24. mar.	17.00	Oskrba čebeljih družin skozi leto	Brane Borštnik	ČRIC Gorenjske, Rožna dolina 50a, Lesce	g. Legat 031/371 952
24. mar.	17.00	Gozdne paše	Franc Šivic	Občinska dvorana, Nova vas 4a, Nova vas na Blokah	g. Palčič 031/618 900
24. mar.	17.00	Oskrba čebeljih družin skozi leto	dr. Stanislav Kapun	ČD Hrastnik	ga. Kandolf Borovšak 040/436 514
24. mar.	17.00	Medena kulinarika – delavnica	Marija Arh Ivanšek	Vojnik (točen kraj bo objavljen na spletu)	g. Babnik 041/211 295, prijava obvezna!
25. mar.	17.00	Oskrba čebeljih družin skozi leto	Franc Prezelj	OŠ Dolsko, Videm	g. Mlakar 031/656 055
27. mar.	17.00	Vzreja čebeljih matic	Matija Koštomaj	Restavracija Silvester, Raka 113, Raka	g. Cemič 041/354 410
27. mar.	17.00	Oskrba čebeljih družin skozi leto	Franc Podrižnik	Preddvor, Kulturni dom, Preddvor	g. Kokalj 041/538 223
27. mar.	17.00	Apiterapija	Franc Grošel, dr. med., in Tone Tome	Društveni prostori ČD Barje, Dušana Kraigherja 2, Ljubljana	g. Ovca 041/820 346
28. mar.	17.00	Izdelava medenih pijač	Franc Absec	ČRIC Gorenjske, Rožna dolina 50a, Lesce	g. Legat 031/371 952
28. mar.	17.00	Oskrba čebeljih družin skozi leto	Marija Sivec	Gasilski dom, Velike Lašče	g. Borštnik 031/336 905
28. mar.	17.00	Vzreja čebeljih matic	Franc Prezelj	Dom KS, Tržaška c. 11, Vrhnika	g. Keršmanc 031/471 194
28. mar.	18.00	Gozdne paše	Franc Šivic	Mala dvorana, Jakličev dom, Videm 34, Videm	ga. Ljubič 041/606 739
31. mar.	18.00	Čebelje paše v Sloveniji	Franc Šivic	Center požarne varnosti Domžale (Helios), Količevo 2, Domžale	g. Kladnik 041/653 107
3. apr.	17.00	Apiterapija	Franc Grošel, dr. med., in Tone Tome	ČRIC Gorenjske, Rožna dolina 50a, Lesce	g. Legat 031/371 952
4. apr.	16.00	Vzreja čebeljih matic	Milan Starovasnik	Čebelarški prostor v Neblem, Neblo 1b, Neblo	g. Štucin 041/450 240
4. apr.	17.00	Izdelava medenih pijač	Franc Absec	Sejna soba občine Podčetrtek, Trška c. 59, Podčetrtek	g. Uršič 041/454 604
4. apr.	17.00	Gozdne paše	Franc Podrižnik	Grm Novo mesto – center biotehnike in turizma, Sevno 13, Novo mesto	g. Kobe 041/940 606

Usposabljanja Nacionalnega veterinarskega inštituta

Datum	Ura	Tema	Izvajalec	Kraj	Kontakt
5. mar.	17.00	Zdravstveno varstvo čebel	mag. Lidija Matavž, dr. vet. med.	Gostišče Svetec Rudolf, Šalovci	g. Verner 041/522 900
5. mar.	18.00	Zdravstveno varstvo čebel	mag. Mira Jenko Rogelj, dr. vet. med.	Gasilski dom Velike Lašče	g. Borštnik 031/336 905
6. mar.	18.00	Zdravstveno varstvo čebel	Anita Vraničar Novak, dr. vet. med.	Hotel Lahinja, Kolodvorska cesta 60, Črnomelj	g. Milinkovič 031/651 006
11. mar.	18.00	Zdravstveno varstvo čebel	Suzana Skerbiš, dr. vet. med.	Ribiški dom, Savska 3, Litija	ga. Celestina 031/240 800
12. mar.	18.00	Zdravstveno varstvo čebel	mag. Lidija Matavž, dr. vet. med.	Kulturni dom Sv. Jurij ob Ščavnici	g. Žinkovič 031/524 792
12. mar.	17.00	Zdravstveno varstvo čebel	Alenka Jurič, dr. vet. med.	Restavracija Gaj, Loke 1, Mozirje	g. Čopar 041/665 178
13. mar.	16.00	Zdravstveno varstvo čebel	mag. Vida Lešnik, dr. vet. med.	Hotel Vabo, Mariborska cesta, Radlje ob Dravi	g. Begič 051/371 679
18. mar.	17.00	Zdravstveno varstvo čebel	Alenka Jurič, dr. vet. med.	Čebelarski dom ČD Šmarje pri Jelšah, Šmarje pri Jelšah	g. Pušnik 031/518 411
19. mar.	16.00	Zdravstveno varstvo čebel	mag. Vida Lešnik, dr. vet. med.	Dom društev Ormož, Ljutomerska ulica 30, Ormož	g. Brumen 041/444 840
20. mar.	18.00	Zdravstveno varstvo čebel	Anita Vraničar Novak, dr. vet. med.	Dom čebelarjev Apis Ribnica, Dolenji Lazi	g. Škulj 041/368 115
25. mar.	17.00	Zdravstveno varstvo čebel	mag. Mira Jenko Rogelj, dr. vet. med.	Četrtna skupnost Bežigrad, Vojkova c. 1, Ljubljana	g. Nikoloski 041/521 525
25. mar.	17.00	Zdravstveno varstvo čebel	Alenka Jurič, dr. vet. med.	Termana park, Laško	g. Šolar 030/604 069
26. mar.	17.00	Zdravstveno varstvo čebel	Suzana Skerbiš, dr. vet. med.	Logatec (točen kraj bo objavljen na spletu)	g. Žakelj 041/560 573
3. apr.	16.00	Zdravstveno varstvo čebel	mag. Vida Lešnik, dr. vet. med.	Čebelarski dom Črna	g. Proje 041/392 036

Čebelarsko-medeno razvajanje

Po sklepu UO ČZS je v pripravi projektna dokumentacija za odprtje »Čebelarsko-medene razvajanja« na ČZS. Projektna zasnova bo UO ČZS predstavljena 11. marca 2014. ČZS bo urejene prostore

ponudila v najem, zato že v tej fazi vabimo zainteresirane, da se nam javijo. Celotna uporabna površina centra bo obsegala skoraj 100 m².

Boštjan Noč, predsednik ČZS

Wachsverarbeitung | Imkereiarartikel
Deutsch Haseldorf 75 | A-8493 Klösch, Avstrija
Tel. & faks: +43 (0) 3475 / 2270
info@wachs-hoedl.at | www.wachs-hoedl.at

Delovni čas:
Ponedeljek-petek:
8:00-12:00 13:00-18:00
Sobota 8:00-12:00

Jezik za sporazumevanje: nemščina
Naše satnice lahko kupite tudi v podjetju
Logar trade s.l.o.o. iz Šenčurja
Jana povedavarije, zaslapanje, Maribor

Kako nas najdete:

Imajte svoj vosek pod nadzorom!
Satnice iz lastnega voska so spet aktualne.

- Imate možnost prisostvovati predelavi vaših starih satnic oz. predelavi vašega voska!
Obvezna je predhodna telefonska najava!
- Najmanjša količina obdelave je 20kg surovega voska, oz. 50kg starih satnic.
- Garantiramo razkuževanje s paro.
Zelo ugodna razmerja kvaliteta-kakovost.
- Po želji izdelujemo vsako debelino in dimenzijo satnic.
- Obdelava voska možna skozi celo leto.

PRODAM

Seme ajde, sorte Čebelica, lahko tudi po pošti, tel.: 041/448 885.

Biokristalni sladkor, večje količine, sladkor je odličen, ima najvišjo oceno, tel.: 051/610 192.

Propolis, lahko pošljem tudi po pošti (okolica Brežic), tel.: 041/236 256.

Matični mleček, pridelan v domačem čebelnjaku, pakiran po 30 g ali 40 g, po želji pošljemo po pošti (Ptuj), tel.: 041/488 248.

Večjo količino akacijevoga in kostanjevega medu, tel.: 031/740 166.

Večjo količino lipovega medu, cena po dogovoru, tel.: 051/313 776.

Odličen akacijev in kostanj med v sodih, tel.: 03/810 60 07 (zvečer).

Akacijev, cvetlični, lipov, gozdni in hojev med, tel.: 031/838 551.

Akacijev, gozdni in hojev med, tel.: 05/753 02 21 (zvečer).

Cvetlični in gozdni med, tel.: 070/862 544.

Cvetlični, gozdni, lipov in hojev med, tel.: 041/575 477.

Lipov med, pridelan na Krasu, tel.: 041/455 354.

Lipov in kostanj med, 150 kg (Štajerska), tel.: 040/723 524.

Kostanj in akacijev med, tel.: 070/492 593.

Kostanj med, tel.: 031/274 933.

Kostanj med, tel.: 041/479 340.

Kostanj, hojev in akacijev med, tel.: 03/124 46 01, 031/882 295.

Hojev med (Pomurje), tel.: 041/298 199.

Nekaj čebeljih družin na AŽ-satih (Koper), tel.: 070/716 879.

Nekaj čebeljih družin na 5 in 7 AŽ-satih, konec marca/začetek aprila (Primorska), tel.: 031/734 505.

Nekaj čebeljih družin na 10 AŽ-satih, tel.: 05/757 21 83, 041/567 682.

Nekaj čebeljih družin na 5, 7 ali 10 satih z lanskimi maticami, tel.: 041/244 590.

Čebelj družino v 10-satnem AŽ-panju, zaželeno menjava za čebelj družino na LR-satih, tel.: 040/438 774.

Čebelje družine na AŽ- in DB-satih ter različne sorte medu, cvetni prah in propolis (Beltinci), tel.: 031/787 235.

Čebelje družine na 10 AŽ-satih z lanskimi maticami (Moravče), tel.: 041/550 142.

Čebelje družine na AŽ-satih (okolica Ljubljane), tel.: 041/759 100.

Čebelje družine na 6, 7 ali 10 AŽ-satih, marca, tel.: 03/572 73 43, 031/766 533.

Čebelje družine na 7 in 10 AŽ-satih, mogoča dostava (Pre-serje), tel.: 041/656 688.

Čebelje družine (Pesnica pri Mariboru), tel.: 031/896 681.

Čebelje družine na AŽ-satih, po dogovoru (okolica Krškega), tel.: 041/817 203.

Čebelje družine na AŽ- in LR-satih, tel.: 031/434 506, 07/818 45 98.

Čebelje družine na AŽ- in LR-satih, s panji ali brez njih (Bohinj), tel.: 031/707 231, 04/572 12 71.

Čebelje družine na LR- in DB-satih, s panji ali brez njih, tel.: 041/661 576.

Čebelje družine z lanskimi maticami na lepih 5 in 7 AŽ-satih ter na 5 DB-satih, mogoča dostava, tel.: 041/385 620.

Čebelje družine na 7 AŽ-satih (Dolenjska), tel.: 041/515 004.

Čebelje družine na AŽ-satih, cena po dogovoru (okolica Brežic), tel.: 031/525 827.

Čebelje družine na 5, 7 in 9 AŽ-satih (Ljubljana), tel.: 040/833 106.

Več čebeljih družin na 6 in 9 AŽ-satih ter cisterno za med, tel.: 031/435 046.

Več čebeljih družin na 7, 9 in 10 AŽ-satih (Ljubljana), tel.: 031/587 523.

Večje število čebeljih družin (Bela krajina), tel.: 040/331 199.

Večje število čebeljih družin na AŽ-satih, s panji ali brez njih, tel.: 05/300 55 81.

Gospodarske čebelje družine na AŽ-satih (Kočevje), tel.: 031/389 605.

Močne in zdrave čebelje družine na AŽ-satih s panji ali brez njih (Gorenjska – alpski ekotip), sprejemam prednaročila, tel.: 030/604 023.

Deset čebeljih družin z lanskimi maticami na mladih AŽ-satih ter deset na LR-satih, v začetku aprila, tel. 031/556 244.

Deset čebeljih družin na 10 AŽ-satih (Tolmin), tel.: 051/726 980.

Deset čebeljih družin na AŽ-satih (okolica Sevnice), tel.: 031/386 262.

Deset čebeljih družin na AŽ-satih (Obala), tel.: 031/275 232.

15 čebeljih družin na 7 AŽ-satih (Kočevje), tel.: 041/788 826.

15 čebeljih družin na AŽ-satih z lanskimi maticami (Naklo), tel.: 040/670 456.

Tri naseljene DB-panje, več DB-podnic, naklad in streh ter 2,5 m3 3 cm debelih lipovih desk prvega razreda (Gorenjska), tel.: 041/487 742.

20 čebeljih družin na 10 AŽ-satih, zdravih, močnih, s panji ali brez njih, ter nekaj 5-satnih prašilkov, tel.: 041/613 682.

20 čebeljih družin na 10 AŽ-satih (okolica Rogaške Slatine), tel.: 041/822 366.

30 rezervnih čebeljih družin z mladimi maticami (okolica Ajdovščine), tel.: 040/575 322.

40 čebeljih družin skupaj z AŽ-panji, tel.: 051/217 234.

Pet naseljenih nakladnih panjev, tel.: 040/602 922.

Šest srednjih Kirarjevih panjev s čebeljimi družinami (Hoče), tel.: 041/576 610.

Novo nakladne RV-panje (rodna voja), cinkane na način lastovičjega repa, celoten komplet, tel.: 031/335 033.

Novo AŽ-panje ter lipove AŽ-satnike (Ivančna Gorica), tel.: 031/616 293.

Novo 10-satne AŽ-panje, tudi trietažne, tel.: 031/501 801 (po 18. uri).

Novo AŽ-panje, zelo ugodno, ter hojev med v sodih, tel.: 070/753 113.

Novo 10-satne AŽ-panje, LR-panj ter hojev med v sodih, tel.: 070/753 096.

10-satne AŽ-panje, AŽ-satnike, nakladne panje ter hojev med, tel.: 070/753 096.

7- in 10-satne AŽ-panje, 1/1, 2/3 LR-panje ter AŽ- in LR-satnike, tel.: 041/839 496.

Nov čebelnjak, mogoča menjava za čebelje družine oz. les (Litija), tel.: 040/605 321.

Tovornjak Mercedes z zaprtim kesonom, mogoča predelava za prevoz čebel, potrebno popravilo zadnje osi, A-testiran za posebne namene (Murska Sobota), tel.: 041/631 420.

Prikolice za prevoz 10 AŽ-panjev oz. 5 AŽ-panjev, tel.: 01/427 24 17.

Prevozni čebelnjak za avtomobilsko prikolico za deset 11-satnih AŽ-panjev, tel.: 031/681 589.

Tovornjak za prevoz 78 AŽ-panjev, atestiran in registriran, brez panjev in čebel, ter akacijev, kostanjev in hojev med (Novo mesto), tel.: 031/882 295.

Prevozni čebelnjak – prikolico s 5 naseljenimi AŽ-panji ter 5 novih srednjih Kirarjevih panjev z zgrajenim satjem v medišču, tel.: 041/576 610.

Prevozni čebelnjak z 11 AŽ-panji ter 10 rezervnih družin na AŽ-satih (Novo mesto), tel.: 041/505 503.

Zabojnik velikosti 490 x 240 x 210 cm ter 20 družin na AŽ-satih, tel.: 041/351 985.

Lipove deske za izdelavo panjev ter hrastove, jelševe, jesenove, borove, smrekove, jablanove deske in deske divje češnje, tel.: 031/848 466.

Lipove AŽ-satnike, lepljene in zbite, tel.: 040/323 858.

Zažičene AŽ-, LR- in DB-satnike ter čebelje družine na AŽ-, LR- in DB-satih (Sužid), tel.: 031/870 709.

AŽ- in DB-satnike, lahko zažičene (Litija), tel.: 031/533 939.

AŽ-satnike iz kakovostnega lipovega lesa brez grč, lepljene, 6-krat vrtane in zbite z rebrastimi žičniki, ter nov sončni talilnik za vosek, tel.: 041/953 803.

AŽ-satnike, lipove, vrtane, lepljene, zbite in zažičene, kakovosten les in izdelava, vogali so pobrušeni, ugodno, dostavim na dom, tel.: 031/753 345.

Ročno stiskalnico za izdelavo AŽ-satnic, brezhibno, izdelek g. Seražina, in manjši sterilizator za vosek, tel.: 031/309 841.

Zažičene AŽ-, LR- in DB-satnike ter čebelje družine na AŽ-, LR- in DB-satih (Sužid), tel.: 031/870 709.

Novo, štirisatno, nerjaveče, ročno točilo za med, tel.: 041/521 525.

Konvektomat FINES, za 3 pladnje, priklop vode – funkcija vlaženja, temperatura do 260 °C, primeren za peko medenjakov, tel.: 041/776 867.

Točilo za med Inox in nekaj opreme, tel.: 031/753 345.

Zunanje osmukalnice za cvetni prah, 15 komadov, tel.: 041/736 197.

KUPIM

Suh propolis (kraško-notranjska), tel.: 031/321 324.

Vosek brez kumafosa, tel.: 040/217 542.

Vosek, približno 100 kg, tel.: 031/699 864.

Dve čebelji družini na LR-satih (Savinjska dolina), tel.: 040/438 774.

Čebele z matico in AŽ-panjem, po ugodni ceni, tel.: 031/380 674.

Čebelnjak z zemljiščem za večje število panjev na relaciji Limbuš-Ruše-Selnica ob Dravi-Lovrenc na Pohorju-Radlje, tel.: 041/278 425.

Ometalnik za čebele, po zmerni ceni, tel.: 041/236 256 (po 15. uri).

Čebelarsko opremo, točilo, ometalnik, čebele s panji, vosek, parni topilnik, posode za med, tel.: 031/753 345.

Slovenski čebelar in drugo čebelarstvo literaturo od leta 1871 do 1946, mogoča menjava, tel.: 051/611 377.

Knjigi Sodobno čebelarstvo – Teoretični in Praktični del, tel.: 031/876 189.

Knjigi Sodobno čebelarstvo I (Teoretični del, 1955) in Sodobno čebelarstvo II (Praktični del, 1958), tel.: 031/641 338.

Miha Kunstelj, s. p.
GSM: +386 (0)31 352 797
e-pošta: jm-kunstelj@amis.net

inž. Jože Kunstelj, s.p.
GSM: +386 (0)31 893 276
e-pošta: jmkunstelj@amis.net

Zavrți 41
1234 Mengeš SLOVENIA
Tel./Faks: +386 (0)1 723 80 27
www.jm-kunstelj.com

TRGOVINA

Gospoka 3, 3000 Celje

~ Delovni čas ~

Pon.-pet. od 8.00 do 15.00

Sreda od 8.00 do 12.00 in od 15.00 do 18.00

Sobota od 8.00 do 12.00

PONUJAMO VAM:

- ~čebelarsko zaščitno opremo, opremo in pribor
- ~sladkorne pogače
- ~med in ostale čebelje pridelke
- ~darilni program in kozmetiko na bazi čebeljih pridelkov
- ~kozarec za slovenski med in ostalo embalažo

Možnost naročanja prodajnih artiklov po telefonu, faxu ali e-pošti.
Tel./faks: 03/544 17 23; mail: trgovina.cebелca@amis.net

ČEBELCA

ODKUPUJEMO
ČEBELJI VOSEK

PE ČEBELARSKI CENTER MARIBOR

Streliška 150, Maribor - Tel/Fax: 02 / 331 80 10

Delovni čas: od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure,
sobota: od 8. do 13. ure; v nedeljo zaprto.

GSM: 051 / 348-426

e-mail: jana.pp@amis.net

www.cebелarski-center.si

Zaščitna oprema za
čebelarjenje
Posode in točila za med
Sladkor in sladkorne
pogače, sirup za čebele

Nudimo vam:

Voščene satnice AŽ, LR
Satniki AŽ - lipovi, rogljičeni
Panji AŽ, LR, LR 2/3
Drobni pribor

Kozarce za med
Pokrovčke s čebeljimi motivi
Stekleničke za propolis
Steklenice raznih oblik in velikosti
Kartonsko in plastično embalažo

Naročeno blago vam lahko pošljemo po hitri pošti,
pri večji količini pa po želji dostavimo na dom!

PE ČEBELARNA OB PARKU

Tyrševa 26, Maribor, Tel./Fax: 02/251 60 12

Delovni čas:

Pon., sre., pet. odprto od 9h - 17h

JANA - Trgovina, posredovanje, zastopanje - Jana Pušnik Pokrivač s.p., Maribor

RAFAEL KUŠAR

31. 10. 1953–30. 3. 2013

V prvih dneh lanskega aprila smo se poslovili od našega člana Rafaela Kušarja.

Že v zrelih letih, leta 1995, je kupil prvih pet čebeljih družin in si na domačem vrtu uredil miniaturni čebelnjak. Kmalu je kupil tudi manjši prevoznik za 12 panjev ter začel prevajati čebele. Ker se je število njegovih naseljenih panjev stalno povečevalo, je kmalu kupil in uredil prevoznik čebelnjak TAM za 50 novih panjev.

V naše društvo se je vključil že takoj na začetku svoje čebelarstva poti. Svoje bogato znanje, ki si ga je pridobil predvsem z izkušnjami in prebiranjem strokovne literature, je nagrajeval in bogatil na naših strokovnih srečanjih, na katerih smo razpravljali o številnih čebelarstvih temah. Škofjeloški čebelarji ga bomo ohranili v lepem spominu.

ČD Škofja Loka

DRAGO RAZBORŠEK

27. 9. 1928–31. 10. 2013

Tiho in morno se je od svojih čebel in čebelarjev za vedno poslovil naš prijatelj, učitelj in vzornik, izjemen čebelar

Drago Razboršek. Čebele so postale in ostale del njegovega življenja. Vse od leta 1971 je bil dejaven član ČD Barje, od leta 2002 do 2010 je bil tudi predsednik društva, potem pa častni predsednik. Zavzeto je deloval predvsem na področju usposabljanja mladih čebelarjev, kot predsednik pa je poskrbel, da je društvo pridobilo nove prostore za svoje delovanje. Zaradi ljubezni do čebel in svoje prizadevnosti je prejel vsa tri odličja Antona Janše. Čebele je s spoštovanjem in ljubeznijo gojil vse do svoje smrti. Od Draga smo se s praporji poslovili številni čebelarji. Njegovo bivanje med nami je končano, toda spomin nanj bo vedno živ.

ČD Barje

PROF. MARJAN KLAVORA

23. 10. 1939–5. 5. 2013

V začetku lanskega maja smo se Tolminu še zadnjič poslovili od zagnanega športnega delavca, politika in čebelarja, profesorja športne vzgoje Marjana Klavore. Z ženo Lučko sta imela tri otroke: hčerko Varjo ter sinova Uroša in Marka. Na področju športa je začel v občini Tolmin, Sloveniji, Jugoslaviji in v Benečiji delovati že kot dijak. Bil je predsednik skupščine velike občine Tolmin. Za svoje delo na področju športa je prejel plaketo Atletske zveze Jugoslavije, Bloudkovo plaketo in plaketo občine Tolmin. Marjan je bil tudi navdušen ljubiteljski čebelar. Vedno je bil pripravljen za pogovor in nasvet. Zaradi strokovnosti, umirjenega značaja in vljudnosti je v minulih letih vodil kar osemnajst občnih zborov našega društva zapored. Čebelarji ga bomo ohranili v lepem spominu.

ČD Tolmin

FRANČIŠEK GOSTIŠA

1931–2013

Po hudi bolezni se je sredi lanskega avgusta od nas poslovil dolgoletni član našega društva Frančišek

Gostiša. Rodil se je v vasi Blatna Brezovica, kjer si je zgradil hišo in ustvaril družino. Vse svoje življenje je bil tesno povezan z naravo, saj je imel manjšo kmetijo, leta 1965 pa ga je pritegnil svet čebel. Ker je kot samouk znal narediti marsikaj, je sam izdelal čebelnjak, pozneje pa je za svoje in sinovo čebelarstvo izdeloval AŽ-panje. Zadnja leta je pri čebelarjenju pomagal mlajši generaciji, predvsem pri prevozi in točenju medu. V ČD Vrhnika se je včlanil leta 1967. Za svoje delo na področju čebelarstva je prejel odličji Antona Janše III. in II. stopnje. Tako kot čebele je bil tudi Frančišek zgled mirnega, delov-

nega in marljivega človeka in takega ga bomo ohranili v lepem spominu.

ČD Vrhnika

JORDAN BLAŽEVIČ

1931–2013

V zgodnji jeseni, 18. septembra lani, ko se je narava razdajala z obilnimi pridelki, smo

izvedeli, da nas je zapustil čebelar Jordan Blažević. Že kot mlad inženir lesarstva se je leta 1960 iz Brkinov preselil na Bled, se zaposlil v podjetju Lip Bled in tu ostal. Ustvaril si je družino. Že kmalu po začetku čebelarjenja leta 1976 je bil izvoljen v upravni odbor društva (1978) in kmalu je prevzel tudi predsedovanje društvu, ki ga je vodil do leta 1986. Svoje ljubljene čebele je imel v desetih panjih. Bil je stalni član upravnega odbora, udeleževal pa se je tudi različnih društvenih akcij. Ob razvitu prapora leta 2006 je prejel priznanje Antona Janše II. stopnje. Spominjali se ga bomo kot dobrovoljnega, umirjenega in delu predanega čebelarja.

ČD Bled-Gorje

JANEZ TORKAR

1939–2013

Čebelarji ČD Bled-Gorje smo se junija lani poslovili od spoštovanega čebelarja Janeza Torkarja iz Kori-

tnega pri Bledu. Janez se je čebelarjenja učil že pri svojem očetu, po njegovi smrti pa sta z ženo nadaljevala delo s čebelami. Na domačem vrtu je obnovil čebelnjak in čebele preselil v nove AŽ-panje, ki sta jih izdelala s sinom. Kljub hudi bolezni, ki ga je pestila zadnja leta, je do konca ostal zvest čebelam. Po njegovi smrti je čebelarstvo tradicijo prevzela žena Ivica. Na zadnjo pot smo ga pospremili številni čebelarji s praporom. Kot vestnega čebelarja ga bomo ohranili v lepem in trajnem spominu.

ČD Bled-Gorje

ČEBELARSTVO RIHAR - KOCJAN

Robert Kocjan s.p.

Gabrje 42, 1356 Dobrova

Tel.: 01 36 41 106, faks.: 01 36 41 307

GSM.: 031 351 964

e-pošta: robineli@siol.net

WWW.RIHAR-KOCJAN.SI

ČEBELARSTVO - IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME - TRGOVINA

MATIČNA REŠETKA

KUHAMO STARO SATJE

Stare satje in pokrovice, brez medu in cvetnega prahu, sprejemamo samo v PROZORNH PVC vrečah od 04.11.2013 do 28.03.2014. Satje mora biti prešeto (zaradi pojavakristalizacij medu v satju - preteško satje). V nasprotnem primeru satjne bomo mogli sprejeti.

ČEBELARJEM Z VELJAVNO ČLANSKO IZKAZNIKO PRIZNAMO 4% POPUST PRI GOTOVINSKEM NAKUPU NAD 50 EUR V NAŠI PRODAJALNI.

Naročeno blago vam lahko odpošljemo s paketno pošto.

VSE ZA OBNOVO PANJEV

OJAČANA RAZSTOJIŠČA

ČEBELJE
POGAČE

SATNIKI

SATNICE

Vabljeni na naš razstavno
prodajni prostor na
Apislovenija v Celju 15. in
16. marca 2014.

14. in 17. marca bo
trgovina v Gabrju zaprta.

IZDELUJEMO:

- hladno valjane satnice
- žične matične rešetke
- rogljičene satnike AŽ
- satnike LR, LR 2/3
- testne mreže
- plastična obešala
- plastična razstojišča
- kovinska rastojišča
- kozice 11 in 14 satne
- usipalnice lesene
- plastične odtočne pipe
- lovilce rojev-lesice
- smukalce za cvetni prah
- zaščitne obleke in rokavice
- čebelarske lopatke
- prečne zapore
- vijake za prečne zapore
- dvo in tro satne panjičke
- izolacijske kasete (eno ali dvo satne)

Delovni čas: od pon. do čet.: 08-12 in 15-18, pet.: 08-15

ZMERNE CENE - TRADICIJA - KVALITETA - IZKUŠNJE, PRIDOBLENE V LASTNEM ČEBELARSTVU

Glasiło Slovenski čebelar je ustanovilo Slovensko čebelarsko društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko leta 1898. Izdaja ga Čebelarska zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Transakcijski račun ČZS: 02300-0013332083, matična številka ČZS: 5141729, ID za DDV: SI 81079435, šifra dejavnosti: 94.120.

Spletne strani ČZS: www.czs.si. Slovenski čebelar: www.czs.si/slovenskicebelar.php. Opazovalno-napovedovalna služba: www.czs.si/Napoved/napoved_medenja.php. Avtomatski telefonski odzivnik - tel.: 01/729 61 20. Čebelarska knjižnica Janeza Golčnika: vsak prvi delovni četrtek v mesecu med 13. in 17. uro, www.czs.si/knjiznica.php. Ohranimo čebele: www.oхранimo-čebele.si. Sklad za ohranitev kranjske čebele: www.czs.si/sklad.php. Spletna trgovina ČZS: www.czs.si/eshop/index.php.

KONTAKTNI PODATKI ČEBELARSKE ZVEZE SLOVENIJE: Tajništvo: 01/729 61 00, faks: 01/729 61 32, info@czs.si, www.czs.si, Anton Tomec, tajnik: 01/729 61 02, 031/236 041, anton.tomec@czs.si, Barbara Dimc, poslovna sekretarka: 041/370 409, barbara.dimc@czs.si, Boštjan Noč, predsednik: 01/729 61 06, 040/436 512, nocb@czs.si. Uredništvo: Marko Borko, urednik: 01/729 61 14, 051/637 204, marko.borko@czs.si, www.czs.si/slovenskicebelar.php.

Priznana rejska organizacija: dr. Peter Kozmus, strokovni vodja: 01/729 61 16, 041/352 997, peter.kozmus@czs.si. Opazovalno-napovedovalna služba: Jure Justinek, vodja ONS: 01/729 61 31, 041/644 217, jure.justinek@czs.si, telefonski odzivnik: 01/729 61 20, www.czs.si/Napoved/napoved_medenja.php. Čebelarska knjižnica Janeza Golčnika (vsak prvi delovni četrtek v mesecu med 13. in 17. uro): 01/729 61 11, czs.si/knjiznica.php. Ohranimo čebele: www.oхранimo-čebele.si. Sklad za ohranitev kranjske čebele: www.czs.si/sklad.php. Spletna trgovina ČZS: www.czs.si/eshop/index.php.

KONTAKTNI PODATKI JAVNE SVETOVALNE SLUŽBE V ČEBELARSTVU: Lidija Senič, vodja službe: 01/729 61 10, 040/436 515, lidija.senic@czs.si, Vlado Augustin, svetovalec specialist za tehnologijo čebelarjenja: 01/729 61 24, 040/436 516, vlado.augustin@czs.si, Tanja Magdič, svetovalka specialistka za ekonomiko: 01/729 61 04, 040/436 513, tanja.magdic@czs.si, mag. Andreja Kandolf Borovšak, svetovalka specialistka za zagotavljanje varne hrane: 01/729 61 33, 040/436 514, andreja.kandolf@czs.si, Nataša Lilek, svetovalka specialistka za zagotavljanje varne hrane: 01/729 61 29, 040/436 519, natasa.lilek@czs.si, Tomaž Samec, svetovalec specialist za zagotavljanje varne hrane: 01/729 61 18, 040/436 517, tomaz.samec@czs.si, Nataša Klemencič Štrukelj, administrativna delavka, 01/729 61 24, 040/436 518, natasa.klemencic.strukelj@czs.si.

Uredniški odbor: Vlado Augustin, Marko Borko, Janez Gregori, prof. biol., Maksimiljan Gržina, Borut Preinfalk, dr. vet. med., dr. Maja Smodiš Škerl, dr. vet. med., Milena Urh, Tone Žakelj

Urednik: Marko Borko, univ. dipl. ped., lektorica: Nuša Radinja, prof.

Oddaja prispevkov: članki do petega, obvestila, reklame, mali oglasi do desetega v mesecu.

Avtorjem priporočamo, da v člankih uporabljajo strokovno izrazje v skladu s Čebelarskim terminološkim slovarjem. Mnenje avtorjev člankov ni nujno mnenje uredništva. Uredništvo ne odgovarja za vsebino malih oglasov. Prispevki so v elektronski obliki brezplačno in javno objavljeni na spletnem portalu ČZS, spletnem portalu Digitalne knjižnice Slovenije in drugih spletnih straneh.

Reklamni oglasi: cela barvna stran 500 € (ovitek) oz. 300 € (notranjost), pol strani 150 €, tretjina strani 100 €, četrti strani 70 €, petina strani 50 €, pasica 20 €. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo reklamnega oglasa je 10 %, za 6- do 10-kratno objavo 20 %, za celoletno objavo 30 %. Člani lahko dvakrat na leto objavijo brezplačne oglase do 20 besed, vsaka nadaljnja beseda je 0,25 €. Splošni oglasi po 0,25 € za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 80 besed. Osmrtnice ne smejo biti daljše od 200 besed. Cene so brez DDV.

Priprava za tisk in tisk: Medium, d. o. o., Žirovnica 60c, 4274 Žirovnica

Tiskano na papirju s certifikatom FSC (trajnostno gospodarjenje z gozdovi).

Naklada: 7800, tiskano: 25. 2. 2014

Glasiło Slovenski čebelar, ki ga izdaja Čebelarska zveza Slovenije s sedežem na Brdu pri Lukovici, je vpisano v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport RS pod zaporedno številko 585.

Izdaja Slovenskega čebelarja je delno financirana iz sredstev Javne svetovalne službe v čebelarstvu.

Logar

ČEBELARSKA OPREMA

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME IN TRGOVINA

Izdelano s smislom za detajle

Prednosti naših točil:

- med v celoti odteče iz točila
- dno je varjeno brez notranjih robov
- kasete ne poškodujejo satja
- kvalitetna nerjaveča odtočna pipa
- stabilno in kompaktno točilo
- zagotavljamo vam servisne storitve in rezervne dele

ODKUPUJEMO ČEBELJI VOSEK DO 5,5 EUR/KG

Pri nas lahko kupite AŽ in LR BIO satnice s certifikatom ter satnice s trotoviskimi celicami.

KUHANJE VOŠČIN IN LASTNA IZDELAVA SATNIC

Nudimo vam čebelje pogače Medopip plus in Medopip standard, katerih vrednost HMF ne presega 40 mg/kg.

DEKRISTALIZACIJA MEDU

POSODE ZA MED

- različnih velikosti in načinov zapiranja
- nerjaveča odtočna pipa zelo lepo odreže med
- dno varjeno brez notranjih robov

NAROČENO BLAGO VAM LAHKO ODPOŠLJEMO S PAKETNO POŠTO.

Delovni čas trgovine:
od ponedeljka do petka:
9.00 - 12.00 in 13.00 - 17.00
ob sobotah: 9.00 - 12.00.

Pri gotovinskem nakupu čebelarске opreme v vrednosti več kot 50 EUR priznamo čebelarjem z veljavno čebelarsko ličaznico 4 % popusta.

LOGAR TRADE d.o.o.

Poslovna cona A 41, SI-4208 Šenčur

Tel.: 04 25 19 410, info@logar-trade.si, www.logar-trade.si

Vabimo vas, da obiščete naš razstavni prostor na ApiSlovenija v Celju.